National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4
L

National Library
Biblio
JAN 9 1985

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1069.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 93 (3110) XXXIII aastakäik | Neljapäeval, 13. detsembril 1984 — Thursday, December 13, 1984 | Üksiknumbri hind 70 cent

N. Liidu Rootsi saatkonnas 80 agenti

Endine rootsi maoist Charlie Nordblom on 17 kuud uurinud KGB ja GRU tegevust Rootsis. Tema müüd ilmunud raamatus „Industrispionage" paljastatakse muuseas, et Rootsis viibib N. Liidu saatkonna personali hulgas 80 agenti. Neist on suur osa nimepidi ja piltidega raamatus ära toodud. Joakim von Braun on Nordblomi uurimis-kaastööline, kes peamiselt uuris spionaazhi tehnilisi aspekte. N. Liidu teaduslik töö ja uurimine on nii madalal tasemel, et N. Liit on sunnitud välismaalt varastama tehnilisi uudiseid, muidu jääks N. Liit läänemaailmast lootustult maha. Nii on see olnud „revolutsioonist" saadik. Kogu aeg on teadus arenenud palju kiiremini turumajanduslikel maadel.

Sellel taustal tuleb näha nõukogude ulatuslikku spionaazhi rootsi tööstusettevõtete vastu viimastel aastatel, väidab Charlie Nordblom oma äsja ilmunud raamatus „Industrispionage". Eriti intensiivseks muutus spionaazh 70-ndate aastate lõpus, juba mõni aeg enne Afganistani okupeerimist, kui USA katkestas suure osa teaduslikust koostööst N. Liidu teadlastega.

Kui varem pandi rohkem rõhku spionaazhile, mis oli suunatud otseselt sõjaväeliste objektide ja põgenike vastu, on tänapäeval pearõhk tööstusspionaazhil. Nordblomi ja von Brauni töö tööstusspionaazhi kaardistamisel algas möödunud aastal.

Nad on kahekesi süstemaatiliselt käsitlenud ligemale 200 isikut, sealhulgas mõningaid nõukogude ametnikke. Julgeolekupolitsei ülem Sven-Ake Hjälmroth, kes muidu keeldub pikemalt ajakirjanikega rääkimast nendel teemadel, on andnud pikema intervjuu.

Nordblom ja von Braun on isiklikult pildistanud ja vähemal määral mujalt kogunud pilte nõukogude ametnikest Rootsis. Nende hulgas on ka eestlasi.

Kuigi raamat ei sisalda põhimõttelisi uudiseid, mis võiksid üllatada isikuid, kes ise on asjaga vähegi tuttavad, on peaaegu pedantne täpsus imponeeriv. Raamat on ka vastandina mõnele teisele raamatule umbes samal teemal, mis Rootsis viimastel aastatel on ilmunud, allikkriitiliselt läbi töötatud ja ülevaatlikult disponeeritud. Selles on:

— detailne kirjeldus KGB ja sõjaväelise luureorgani GRU organisatoorsest ülesehitusest

— nimekiri 280 luureohvitserist, kes aastatel 1939—1984 on Rootsis viibinud

— taustakirjeldus N. Liidu tehnilisest mahajäämisest, mis on põhjustanud üha intensiivsemat spionaazhitegevust rootsi tööstuste vastu

— näiteid, kuidas rootsi eksport on soodustanud nõukogude sõjaväelist tegevust

— kirjeldus aladest, mille vastu on suunatud eriti intensiivne spionaazhitegevus

— kirjeldus, kuidas nõukogude agendid katsuvad värvata rootslasi või põgenikke idast

— kirjeldus Arne Treholti tegevusest, mis võib olla õpetlik rootsi poliitikutele

— pikemad kirjeldused nn. container-äristi raaliosadega ja poola „kunstnike" massilisest „müümistegevusest" Rootsis mõne aasta eest (siinjuures on ära toodud palju uusi andmeid, mis siis ajakirjanike silme vahelt mööda läks).

KGB ülem enam-vähem legaalses sektoris on saatkonnanõunik Vladimir Batshkirov, väidab Charlie Nordblom. GRU ülem on Juri Kiselev. Peale nende tegutseb eriline GRU-grupp Nikolai Seliverstovi juhtimisel, kelle peaülesandeks on Olof Palme jälgimine ja teda ümbritseva grupi võimalik mõjutamine.

Nende enam-vähem avalike luureülemate kõrval tegutsevad illegaalsed grupid mõlemast luureorganisatsioonist.

Nende tegevus on niisugune, et nad kunagi ei pea ühendust saatkonnaga.

Suur osa neist agentidest on praegu passiivsed, et mitte nii suhteliselt rahulikul ajal oma tõelist tagapõhja ja ülesannet paljastada.

Kui pöörata tähelepanu saatkonna eestlaste ja lätlaste vastu, on nemad enamasti aktiivsed KR-ülesannetes. KR seisab kontrrevolutsionääride luuramise eest.

Viimastel aastatel on järgmised eestlased töötanud N. Liidu saatkonnas:

Enno-Lembit Mikkelsaar (1958—1960), Adolf Toompuu (1960—1963), Paul Toom (1962—1966), Voldemar Veber (1965—1967), Felix Meiner (1966—1969), Vello Pohla (1967—1971), Paul Toom (1969—1974), Jaan Napa (1971—1974), Tiit Made (1974—1977), Felix Meiner (1974—1978), Eldur Faisulin (1975—1978), Johannes Johanneson (1977—1981), Kalle Seiger (1978—1984), Andres Aarma (1981—), Toivo Voit (1984—).

Need, kes pikemat aega on siin veetnud on tõenäoliselt suutnud värbata kaastöölisi KGB-le, kuna see on ärahüppajate andmete järgi eeldus pikemaks teenistuseks välismaal.

KGB on katsunud hirmutada raamatu autorit ja tema kaastöölist.

KGB-ohvitser ähvardas vägistada Joakim von Brauni naist ja KGB ülem Batshkirov ütles Charlie Nordblomile: „Õnnetus võib kergelt tabada ühte isikut, kes liiga palju pildistab."

Mida siis tuleks teha spionaazhi takistamiseks?

— Rootslaste atitüüd on tihti naiivne, rõhutab Charlie Nordblom. Me oleme nii avameelsed ja ei mõista, et meid katsutakse ära kasutada. Me peame lihtsalt olema ettevaatlikumad. Seepärast oleme raamatus ka toonud palju konkreetseid näiteid spioonide tegevusest.

Raamat käsitleb peamiselt tööstusspionaazhi, kuigi puudutatakse ka teisi aspekte. Kas on teil kavas ka uurida mõnda teist aspekti spionaazhist, näiteks spionaazhi põgenikegruppide vastu?

— Me kaalume praegu raamatuprojekti spionaazhist põgenike vastu. Idaeuroopa põgenike organisatsioonid kannatavad suurel määral infiltratsiooni all. Teatud määral on see loomulik, kuna intelligents on nii silmapaistval kohal nende hulgas.

Neil on huvitavad ametid Rootsis ja nende vastu on võimalik väljapressimist kasutada, eriti kui nad soovivad mingit ühendust pidada kodumaaga.

— Aga meil on ka tõendeid, et luureorganisatsioonid tihti on vähemalt sama huvitatud teise põlvkonna põgenikest. (EPL/ÜI)

Korp! Saksa 75. aastapäeva aktusel pidas teadusliku koengu Eric Suuberg Ameerika Ühendriikidest.
Foto: Vaba Eestlane

Suurenev surve nõukogude juutlusele

Heebrea keele õpetamist peetakse sionistlikuks tegevuseks

MOSKVA — 34-aastane Alexander Holmjanski arreteeriti Eestis möödunud kuul vähemate süüdistuste eest huligaansuses. Ametivõimud andsid käsu tema korteri läbi otsimiseks Moskvas, mida ta jagab oma vanematega. Läbiotsimise ajal üks läbiotsija leidis raamaturiiuli alt püstoli ja 41 padrunit.

Varsti peale seda Moskva politsei jõudis arreteerimiskäsuga 26-aastase Juli Edelshteini korterisse, kes oli Holmjanski lähedane sõber. Läbiotsimisel avastati väiksem kogus oopiumi ja kott hashishisarnast ainet. Edelshtein vangistati illegaalse narkootika omamise pärast.

Mõlemad mehed on rahvuslikult pühendunud juudid. Mõlemad on andnud sisse sooviavalduse emigreerumiseks ja on saanud keelduva vastuse.

Mõlemad on hästi tuntud kui mitteametlikud heebrea keele õpetajad Moskva juudi ühiskonnas.

Mõlemad perekonnad ütlevad, et neid on tehtud ohvriks läbiotsijate poolt sinna paigutatud „tõendusmaterjalidega".

Need kaks juhtumit on osa suurenenud survest mida nõukogude politseis on juhitud juudi aktivistide vastu kogu N. Liidu ulatuses. Arreteerimiste kampaania, hirmutamine ja kiusamine algas enam kui aasta tagasi, aga see muutus aktiivsemaks sel suvel, öeldakse juudi allikast.

Lääne diplomaadid ega juudid ise ei mõista täpset kampaania põhjust, kui vaid, et see on osa üldisest teisitimõtlejate liikumise lämmatamisest N. Liidus, mis algas kaks aastat tagasi, kui endine KGB salapolitsei ülem Juri Andropov võttis üle N. Liidu juhi koha.

Kuid ametivõimud muutusid märgatavamalt aktiivsemaks mitmes linnas pärast juunis olnud endise presidendi Ephraim Katziri vangistamist.

Katzir oli N. Liidus oma abikaasaga osa võtmas biokeemikute konverentsist, kui ta võeti kinni ja kuulati üle Leningradis, kui oli teel kohtumaks 80 „refuseniks'iga", nendega kes olid andnud sisse sooviavalduse emigreerimiseks ja kellele keelduti selleks luba andmast. Politsei kuulas tema ja abikaasa üle kuid vabastas mõned tunnid hiljem.

Aktsioon juudi aktivistide vastu näib olevat tõsisemalt alanud 1983. a. oktoobris, kui Josif Begun leiti süüdi olevat nõukogudevastase kirjanduse levitamise pärast ja mõisteti seitsmeks aastaks sunnitöölaagrisse, millele lisandus viis aastat siseeksiili.

Pärast seda on politsei regulaarselt otsinud läbi aktivistide kortereid,

konfiskeerinud heebreakeelseid raamatuid ja materjale ning ähvardanud kohtulikule vastutusele võtta neid, kes tegelevad religioossete või kultuuriliste aktiivsustega.

Jaanuaris mõisteti kolmeks aastaks sunnitöölaagrisse rabi Moshe Abramov „huligaansuse" pärast.

33-aastane Riia juut Zachar Zanschein mõisteti kolmeks aastaks vanglasse N. Liidu poliitilise ja sotsiaalse süsteemi kohta kuulduste vabritseerimise eest. 28-aastane Alexander Yakir mõisteti kaheks aastaks vanglasse, kuna ta keeldus teenimast punaarmees.

Nii jätkub nimekiri, kus mitmed heebrea keele õpetajad on arreteeritud. Samal ajal on Holmjanski ja Edelshteini juhtumid põhjustanud muret juudi ühiskondades,

kuna nende korterite läbiotsimisel leiti „tõendeid".

Oktoobris enam kui 30 arreteeritute sugulast ja sõpra läksid N. Liidu peaprokuröri juurde, kus anti üle kiri, milles protesteeriti nende vangistamise pärast. On teada, et enam kui 120 inimest on protestiks pidanud ühepäevast näljasteriki mitmes linnas.

Holmjanski perekonnale räägiti oktoobris, et ta on läinud augustis vanglas näljastreigile ja et teda toidetakse sunniviisil.

Teda pole veelgi süüdistatud muus kui huligaansuses.

Kohtupäeva pole määratud ka Edelshteinile, kes on Moskva vanglas, aga kelle abikaasa nägi teda viimati teisel päeval pärast vangistamist.

Juudi allikad ütlevad, et Moskvas on kuni 50 mitteametlikku heebrea keele õpetajat, kes on andnud tunde 300.000 juudi kodulinnas.

Paarkümmend õpetajat Leningradis ja mõned linnades nagu Odessa ja Harkov, kus omad juudi ühiskonnad.

Heebrea keele õpetamine pole mitte illegaalne N. Liidu seaduse järgi, kuid ametlik vaade on, et jidish on juutide keel ja ametivõimud peavad heebrea keele õpetamist sionistlikuks aktiivsuseks, mida tuleb piirata.

Läti Vabadusfond ületas ühe miljon dollari piiri

Lätlaste rahvuslik auhind peapiiskop Arnold Lusisele

Pühapäev, 18. november oli Läti Vabariigi 66-es aastapäev. Selle tähtpäeva puhul saatis Ameerika Ühendriikide välisminister George Shultz traditsioonilise tervituskirja Läti Vabariigi saatkonna charge d'affaires doktor Anatole Dinbergs'ile Washingtonis mis kandis kuupäeva 14. november 1984.

Kuna Läti Vabariigi aastapäev langes tänavu nädalalõpule siis tähistati seda mitmetes Põhja-Ameerika suuremates lätlaste keskustes niihästi kontsertaktuste ja seltskondlike üritustega laupäeval, 17. novembril, kui ka jumalateenistustega pühapäeval, 18. novembril. See toimus New Yorgis, Torontos, Bostonis ja Chicagos.

Igal Läti Vabariigi aastapäeval väljakuulutamisele tulev suurem nn. „Rahvuslik Auhind" läks tänavu eakale läti pagulaste luteriusu kiriku peapiiskopile Arnolds Lusis'ele Torontos. Samuti tehti Põhja-Ameerikas teatavaks 10 kultuuriauhinda,

milledest üks läks ajaloolasele prof. dr. Edgars Andersons'ile, kes on muuhulgas juhtivalt tegev olnud organisatsioonis „Balti Uurimuste Edendamise Ühing",

mida tuntakse paremini inglisekeelse akronüümi „AABS'i" all.

Dr. Andersons on paguluses ilmuva läti entsüklopeedia kolmanda väljaande peatoimetajaks, mis katab aastate vahemikku 1962 kuni 1982 ja mille neljast köitest ilmus hiljaaegu esimene, kirjastatuna Ühendriikides.

Raadio Vaba Euroopa läti saates ütles Läti Vabariigi Washingtoni saatkonna nõunik Valdemars Kreicbergs oma vabariigi aastapäeva läkituses muuhulgas, et kümmekond aastat tagasi asutatud Läti Vabadusfond on käesoleval aastal ületanud oma kapitalis ühe miljoni dollari piiri. Selle eksiillätlaste Vabadusfondi kapitali poolt teenitud protsentidega finantseeritakse poliitilist tegevust Läti iseseisvuse taastamise heaks.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

AKADEEMILISE KODU
korraldusel toimub reedel, 21. dets. kell 8 õ.
CAPRIKORNUS
Tartu College'is
TANTS — ORKESTER TARKUS
SUUPISTED ☆ BAAR ☆ Sissepääs $6.—

Investeerimine Kanadasse lahedamaks

OTTAWA — Kanada konservatiivide valitsus avab uksed kõigile võõrastele investeerijaile. Uue seadusega elimineeritakse senine Foreign Investment Review Agency (FIRA), milline on aastakümne jooksul sõelunud kõiki Kanadasse tulevaid investeeringuid ja asendatakse uue asutusega, milllele antakse nimeks Investment Canada, mis tahab aktiivselt edutada võõraste rahade paigutamist Kanadasse, ilma senise ja asjatuks peetud kontrollita.

N. Liidu tiibraketid

LONDON — N. Liit valmistab samaaegselt kahte liiki tiibrakette: Esimene on SSC-X-4, mis on vastukaaluks USA madalalennulisele Tomahawk raketile. See on maapinnalt kasutatav, varustatud konventsionaalse laenguga ja on võitlusvalmis tuleval aastal. Allveelaevalt tulistatav versioon SS-NX-21 on samalaadne. See on mõeldud tuumalaengu kandmiseks kuni 3000 kilomeetri kaugusele, SS-NX-21 on ettenähtud neile allveelaevadele, mis ümbritsevad USA rannikut.

Teine tiibrakett on palju suurem ja mõeldud tugevama laengu saatmiseks.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

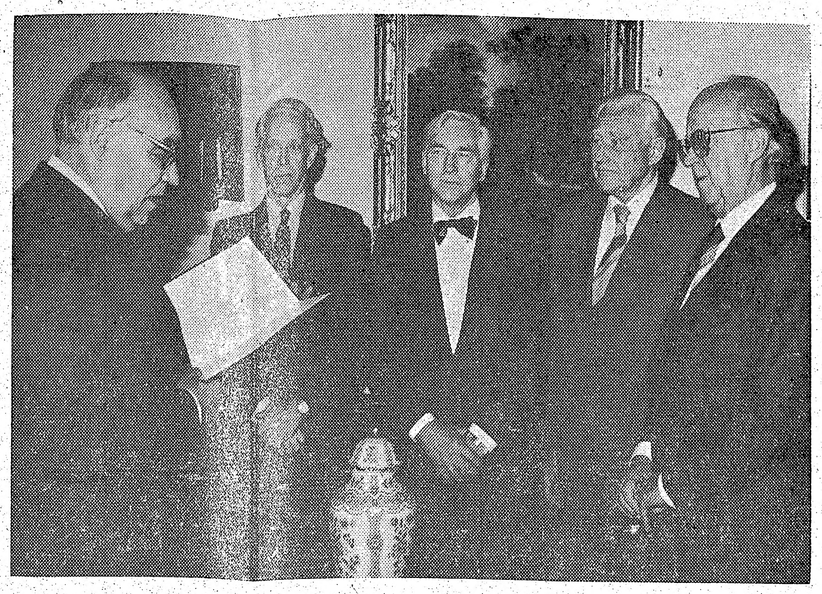

Eesti keskorganisatsioonide esindajad. (vasakult): Johan Ungerson, Olaf Aule ja Mihkel Mathiesen ning eestlaste esindaja Sisserändajate Nõukogus, Johannes Mihkelson ja Rootsi Riigipäeva esimees Ingemund Bengtsson, kes sai eestlaste tänukirja.

Marksism — „rumal ja naiivne"

Kremlis oli shokk suur kui N. Liidu saatkonnast Pekingist saabus põrutav teade — hiinlased on visanud Karl Marxi ja Vladimir Lenini õpetused üle parda, deklareerides, et need teooriad ja tarkused, mida Marx ja Lenin omal ajal paberile panid ja mida nad propageerisid, ei kõlba enam kuhugile.

Marksismi-leninismi kritiseeriv artikkel ilmus Hiina Kommunistliku Partei peahäälekandjas „Rahva Päevalehes", mis in Mao Zedongi revolutsioonist peale olnud Hiinas sama suure mõjuvõimuga trükiseks nagu seda on N. Liidus olnud „Pravda". Hiina parteileht deklareerib oma esiküljel avaldatud juhtkirjas, et Marxi teooriad maailma probleemide korraldamiseks ja ümber organiseerimiseks on juba üle saja aasta vanad ning need ei sobi enam paegusesse maailma.

Artikkel, mis on kindlasti Hiina praeguse reformaatori Deng Xiaopingi poolt inspireeritud, kannab pealkirja „Teooria peab olema kooskõlastatud praktikaga" ning sellega tembeldatakse need, kes järgnevad pimesi Marxi teooriatele „naiivseteks ja rumalateks". „Meie ei saa olla dogmaatikud Marxi ja Lenini õpetuste kasutamisel," väidab „Rahva Päevaleht". „Ajad muutuvad pidevalt. Kui meie järgneme Marxi printsiipidele, siis tõkestab see meie ajaloolist arengut."

Rõhutades vajadust uutele suundadele siirdumiseks jätkab partei häälekandja: „Marx suri 101 aastat tagasi. Tema tööd kirjutati rohkem kui sada aastat tagasi. Sellest ajast saadik, mil tema ideed vormiti, on toimunud tohutusuured muudatused. Osa tema ideedest ei sobi enam praegusesse ajajärku, kuna Marxil ei olnud kogemusi praegusest ajastust, samuti ei olnud neid Engelsil ega Leninil. Need mehed ei puutunud kunagi kokku nende probleemidega, millega meil tuleb tegeleda tänapäeval. Sellest tulenevalt ei saa meie Marxi ja Lenini töödega lahendada oma tänapäeva probleeme."

Need on hävitavad sõnad kommunistlike ebajumalate Marxi ja Lenini arvel ning nende sõnade vastukaja ei ole kuulda mitte ainult Moskvas, vaid kogu maailmas. Eriti nendes maades, kus N. Liidu mõjul on marksistlik rezhiim juba rakendatud või kus seda kavatsetakse n.n. „revolutsioonilise vabadusvõitlusega" kehtestada.

Hiina praegune juhtkond ei teinud hukkamõistvat otsust Marxi ja Lenini kohta kergel käel ja põhjalikult kaalumata. Võib oletada, et need küsimused on Hiina juhtkonnas, kes Deng Xiaopingi mõjutusel järk-järgult on eemaldunud rigiidsetest marksismi-leninismi teooriatest, juba pikema aja jooksul olnud kaalumisel. Deng Xiaoping, kes omal ajal oli Mao Zedongi võitluskaaslane, on aru saanud, et marksism võib paberi peal paljudki pead segi ajada ja omale jüngreid leida, kuid praktilises elus ei ole see rakendatav, kuna ta on hüljanud inimese põhilised printsiibid, mis teevad elu elamisväärseks.

Ning pärast Mao Zedongi surma on hakatud otsima üha tihedamaid kontakte läänerikidega, eriti Ameerika Ühendriikidega, kust loodetakse saada nõu ja abi oma tööstuse ülesehitamiseks ning moodsa tehnoloogia rakendamiseks kõigisse elusektoritesse. Ühtlasi on valitsus ja partei nii põllumajanduses kui tööstuses rakendanud piiratud kujul kapitalistlikust maailmast laenatud profiidipõhimõtte, mis tiivustab töölisi nii maal kui linna tööstuskeskustes suurematele töösaavutustele. Ning Hiina ei ole enam hermeetiliselt suletud maaks — ta on avanud ukse välismaailma, kust koos turistidega saabub ka väliskapitali, mis aitab tasa teha neid Mao Zedongi majanduspoliitilisi rumalusi ja punaste fanaatikute poolt ülespiitsutatud ja läbiviidud kultuurilise revolutsiooni masendavaid tagasilööke.

Praegu on veel raske ennustada, kui kiiresti Deng Xiaoping suudab oma reformid läbi viia. Raskused on seda suuremad, et Hiinas on valitsenud juba 35 aastat kommunistlik rezhiim ja nooremad generatsioonid on üles kasvanud Marxi ja Lenini õpetuste uimas. Pealegi on Hiinas veel mõjuvatel positsioonidel Mao Zedongi võitluskaaslasi ja vanu revolutsionääre, kelledel on palju poolehoidjaid. Nende poliitilised tõekspidamised ei ühtu kaugeltki Hiina praeguse poliitikaga ja Dengi ja tema poolehoidjatel tuleb uuele liinile ülemineku siin ja seal vastupanu murda.

Kahtlemata tuntakse Hiina uue poliitika pärast kõige suuremat muret Moskvas, kus sealne poliitbüroo on juba 67 aastat oma impeeriumit valitsenud ja maailmarevolutsiooni levitanud Marxi ja Lenini teooriate alusel. N. Venemaa kommunistlik süsteem on läänerikide abil minevikus mitmel puhul üle elanud uppumissurma ohu ja loodab nähtavasti seda teha ka tulevikus. Vajalike muudatuste tegemiseks vastavalt kogu maailmas käesoleval sajandil tekkinud uutele olukordadele ja inimsoo põhilistele omadustele puudub N. Liidu juhtkonnal nähtavasti närv, julgus ja energia, tõenäoliselt ka riigimehelik tarkus, kuna Hiina juhid on olukordade hindamisel kindlasti targemad ja ettenägelikumad kui seda on venelased.

Kuna Hiina on rahvaarvult maailma suurimaid kommunistlikke riike, mille mõju ulatub üle kogu maakera, siis võib juba ette kujutada seda peamurdmist, mis praegu valitseb N. Liidu poliitbüroos. Marxi ja Lenini õpetuste nurkaviskamisel ei ole suur mõju mitte ainult N. Liidus, vaid ka kõigis satelliitriikides ning Moskva mõju alla painutatud maades Aasias, Aafrikas ja Kesk-Ameerikas. Moskval võib tagasilööke tekkida ka seal kus ta marksismi-leninismi petlike teooriate varjus rahvaid üles on kihutanud ja neid revolutsiooniks ette on valmistanud.

Nii-siis — ootame ja vaatame, mis tulevikus juhtub. Ja juhtuma peab mõndagi kui Hiina kommunistliku partei peahäälekandja nimetab oma juhtkirjas marksistlike teooriate küljes rippujaid „naiivseteks ja rumalateks."

K. A.

Säilitades oma kultuuri antakse panus ka Rootsi ühiskonnale

Keskorganisatsioonid tänasid Rootsi Riigipäeva ja valitsust

Eesti keskorganisatsioonide esindajad külastasid 15. nov. Rootsi Riigipäeva esimeest Ingemund Bengtsson'i tema ametiruumis ja andsid talle edasi Rootsi eestlaskonna tänu sooja ja humaanse vastuvõtu eest, mis sai eesti põgenikele osaks neli kümmend aastat tagasi, sügisel 1944.

Keskorganisatsioonide delegatsiooni kuulusid: Eesti Komitee — Eesti Organisatsioonide Liidu esimees Johan Ungerson, Eesti Rahvusnõukogu esimees Mihkel Mathiesen, Eesti Rahvusfondi abiesimees Olav Aule ja eestlaste esindaja Sisserändajate Nõukogus Johannes Mihkelson.

Sama delegatsioon külastas 20. novembril ka peaminister Olof Palme't Valitsushoones. Talle anti üle samasisuline tänukiri, milles öeldakse muuhulgas: „Sel sügisel möödus 40 a. sellest, kui kümned tuhanded eesti põgenikud pääsesid Rootsi. Tuhandetele oli reis üle sügistormidest piitsutatud mere saatuslik, paljud ei jõudnud mitte kunagi varjupaika, mida Rootsi pakkus põgenevatele inimestele. Eesti põgenike saabumine Rootsi toimus eesti rahvale saatuslikul ajal. Vabaduse ja inimõiguste austamise alusele rajatud Rootsis leidsid põgenikud uue turvalisuse ja uued elutingimused.

Samaaegselt kui neile anti võimalus lülituda selle maa majandusellu, kus nad igaüks vastavalt oma võimetele, võisid anda oma panuse Rootsi majanduslikule ja sotsiaalsele heaolule,

võimaldati neil ka anda vastavalt oma eeldustele, panus kultuurilisel alal. Tänapäeval näeme juba teist eestlaste generatsiooni Rootsi ühiskonnas."

Riigipäeva esimehele anti üle ka koguteos „Estland i Sverige", samuti Eesti Komitee — Eesti Organisatsioonide Liidu 40 a. tegevust kirjeldav ülevaade. Ingemund Bengtsson rõhutas tänusõnavõtus, et ta on hästi teadlik eestlaste suurest panusest Rootsi ühiskonnale. Ta lisas, et tänukiri paljundatakse ja antakse üle kõigile riigipäevaliikmetele. Originaal aga pannakse välja riigipäeva vastuvõturuumi.

Peaminister Olof Palme rõhutas samuti tunnustavalt eestlaste suurt panust Rootsi ühiskonnale. Eestlaste tulekuga sai alguse ka Rootsi vähemusrahvuste poliitika. Eestlased rajasid oma koolid ja oma organisatsioonid.

Kohanemisprotsess on läinud harukordselt sujuvalt. Eesti rahvusgrupp näitab ka praegu suurt elujõudu ja arengut. Olof Palme näitas delegatsioonile kodunt kaasa toodud suurt perekonnaalbumit ja jutustas oma tihedatest seostest Baltikumiga.

Tema ema, sündinud Elisabeth von Knieriem, kuulus baltisaksa aadliperekonda. Vanaisa oli õppejõuks Tartus ja hiljem professoriks Riia Polütehnikumis. Perekond omas mõisa Lätis ja noor Olof Palme viibis seal suveti. Ta on ka varem rõhutanud oma päritolu baltipoolseid sidemeid.

Üksmeelne E. Ohvitseride Kogu Kanadas üldkoosolek

Möödunud pühapäeval, 9. dets. toimus Toronto Eesti Majas Eesti Ohvitseride Kogu Kanadas üldkoosolek, millest võttis osa 22 liiget. Koosoleku avas N. Valge, kes oma asjalikus sõnavõtus tervitas kokkutulnuid ja palus aasta jooksul lahkunud liikmeid vaikse leinaseisakuga mälestada. Surma läbi lahkusid R. Lipp, J. Ohsolin ja J. Käis.

Koosoleku juhatajaks valiti R. Viksten, protokollijaks E. Reinas. Eelmise aasta protokolli, samuti möödunud aasta tegevusaruande luges ette E. Reinas. Viimane oli ESTO-84 tõttu tegevusrohkem. Kassaaruandes märgiti gaidide, skautide ja sõjavigastatute Saksmaalt toomise toetamist. Kõik aruanded kiideti üksmeelselt heaks.

Rohkem mõtete vahetust oli liikmemaksu määramise ümber. Tehti mitmesuguseid ettepanekuid mis kõikusid $10—25 vahel,

kuni lõpuks üldkoosolek kinnitas eelmise aasta liikmemaksu $15.00.

Valimistel tehti ettepanek vana juhatus tagasi valida, millega aga esialgu ei nõustutud, kuid pikema „masseerimise" peale nõustus endine juhatus oma koormat aasta võrra edasi pidama. Juhatusse kuuluvad, esimeheks eraldi valitud N. Valge, abiesimees R. Viksten, sekretär E. Reinas, laekur E. Silm, juhatuseliige T. Nõmmik ja tagavaraliige J. Luik. Revisjonikomisjoni E. Kuris, K. Sütis ja H. Later, mandaadikomisjoni B. Leeman, A. Nõmmik ja H. Kore; aukohtu liikmed A. Nõmmik, B, Leeman ja T. Hurt, kuna A. Tomander tervislikel põhjusil loobus.

Koosolekul ülestõstetud küsimuste all arutleti kokkutulekute ja peoõhtu korraldamist, mis lahendati R. Viksteni ja E. Reinasi asjalike vastustega.

J. S-gi

„Kahetsetav eksitus"

Vancouveri eesti organisatsioonide esindajate koosolekul, mis peeti 8. detsembril Kirikufondi ruumides 17-e esindaja osavõtul, kaasaarvatud Torontost kohale saabunud EKN esimees Laas Leivat ja mida juhatas EKN läänerannniku abiesimees Enno Lepnurm, võeti üksmeelselt vastu järgmine deklaratsioon:

„Vancouveri eesti organisatsioonide kohalviibivad esindajad tunnistavad, et A. Mere, V. Beekmani ja teiste punavõimu esindajate vastuvõtt „Meie Kodus" oli kahetsetav eksitus. Samuti kinnitab koosolek, et alates käesoleva deklaratsiooni jõustumisega igasugune avalik diskussioon, artiklid ja lugejakirjad ajalehtedes lõpetatakse meie poolt ning Vancouveri eestlaskond ulatab käe ühises koostöövaimus. Read koonduvad jälle ja elu läheb edasi normaalselt. Koosolek soovib kõikidele kaasmaalastele nii kodus kui välismaadel rõõmsaid jõulupühi ja head uut aastat."

Ka Kanada Amnesty International'i nimekirjas

Amnesty International avaldas möödunud aasta aruande, kus 117 riigi hulgas oli ka Kanada. Paljudes riikides on poliitilised vangid ja rahuaktivistid hukatud, piinatud ja saanud alandava kohtlemise osaks. Türgis on piinamine laialt levinud ja süstemaatiline, 21000 poliitilist vangi on sõjaväevanglais. Indoneesias on tõendeid, et 4000 inimest on hukatud ilma kohtuta. Iraagis on vangidelt kistud küüned, murtud liikmeid ja põletatud nahka. Iraanis kasutatakse piinamist ülestunnistuse saamiseks, viimasel ajal kasutatakse nahkset piitsa, elektrikaableid ja kummivoolikuid peksmiseks. Lõuna-Aafrikas on surmanuhtlus sagedane, aga ka mitmes Aasia ja Aafrika riigis. Kanada on pääsenud nimekirja vangide rahutuse mahasurumise tõttu Quebecis 1982, keda sel puhul olevat piinatud.

Amnesty International muretseb ka Inglismaa ja USA pärast, eriti kuna viimases on surmanuhtlus jälle kasutusele võetud. Millegi pärast lühikeses kokkuvõttes puudub N. Liidu nimi. Võibolla seal puuduvad inimõiguste rikkumised?

Kommentaarid

Moskva propagandal on oma kindel rütm ja kindlad eesmärgid. Niipea kui poliitbüroo andis nõusoleku Ühendriikide välisminister Shultzi ja N. Liidu välisminister Gromõko kohtumiseks jaanuari alguses Genfis, et panna aluseid kahe suurriigi vahel kaugeleulatuvate läbirääkimiste alustamiseks relvastuse piiramiseks ja vastastikuse koostöö arendamiseks, rakendati propagandaaparatuur kiiresti käiku nõukogude seisukohtade populariseerimiseks läänemaailmas.

Partei peasekretär ja riigi president Konstantin Tshernenko, kes nõukogude tavade kohaselt ennast väga harva näitab ja läänerikide inimestega kontakte võtab, on nüüd vaatamata oma nigelale tervislikule olukorrale muutunud väga aktiivseks. Ta võtab vastu läänerikidest saabunud riigitegelasi ja annab ajakirjanikele jutuajamisi, toonitades eriti, et N. Liit on huvitatud detente poliitika uuesti taastamisest ja tõsiste läbirääkimiste juurde asumisest, eriti aga maailmaruumi relvastamise kontrollimisest.

Moskva seisukohtadele suurema kaalu andmiseks kasutatakse ära ka selliseid mehi nagu Ühendriikide miljardär 86-aastane Armand Hammer, kelle isa oli omal ajal Ühendriikide kommunistliku partei asutajaid ja kes ise oskas noore mehena Leniniga äri teha ja Venemaalt saadud kontsessioonide arvel oma rikkusele aluse panna. Armand Hammer on alati Kremlis teretulnud külaliseks, kuna poliitbüroo peab teda Ühendriikides mõjuvõimsaks meheks ja loodab tema kaudu ameeriklasi Kremli soovide suunas mõjutada.

Hammer teeb muidugi kõikvõimaliku oma ärisõprade rahuloleku ärateenimiseks. Ta mainis, et Tshernenko on valmis Reaganiga kohtumiseks kui Ühendriigid loobuvad tuumarelvade esimesena kasutamisele võtmisest ja kui Shultzi ja Gromõko läbirääkimised Genfis viivad loodetud tulemusteni. Ajakirjanduses avaldatud Hammeri ja Tshernenko jutuajamisest nähtub, et Ühendriikide magnaat esitas N. Liidu kommunistliku partei juhile just selliseid küsimusi, milledele Tshernenko tahtis vastata. Nii-siis — jutuajamine toimus Kremlis ettemääratud rezhii kohaselt.

Thernenko ja Hammeri kohtumine näitab, et Moskva propagandaspetsialistid kasutavad praeguse pingelise rahvusvahelise olukorra ülessulatamiseks ja detente poliitika taaselustamiseks vana äraproovitud taktikat — ameerika John Tavalisele katsutakse survet avaldada Valgest Majast ja Kongressist mööda minnes. Selle taktika raamides on saadetud ka partei keskkomitee liige Georgi Arbatov, keda peetakse N. Liidus üheks paremaks ekspérdiks Ühendriikidega suhtlemise alal, Ameerika Ühendriikidesse kõnesid pidama ja televisioonisaatejaamad kasutavad rõõmuga ära selle võimaluse ning ameerika televisioonis võib näha nüüd sageli Arbatovi, kes raskest aktsendist vaevatud inglise keeles katsub ameeriklastele selgeks teha kui head mehed on Kremlis ja kui pahad mehed on Valges Majas.

Kuidas oleks, kui vastukaaluks sellistele vene parteimeeste külaskäikudele president Reagani jutule saabuksid näiteks Andrei Sahharov ja Mart Niklus, kes Venemaale tagasi naasnult hakkaksid propageerima Ühendriikide seisukohti? Või kui vene televisioonijaamades hakkaksid mehele tänavalt ameerika poliitikat selgitama sellised parempoolsed senaatorid nagu Jesse Helms ja Barry Goldwater? Näib, et ameeriklased lähevad oma demokraatlike printsiipide harrastamisega sageli väga kaugele ja satuvad libedale pinnale, mis puhuti valusalt kätte maksab.

☆

Kanada ja N. Liidu vahelised hokisuhted on juba pikki aastaid arenenud ja kasvanud väga sõbralikul pinnal ning neid vahekordi ei tumesta isegi sellised sünged vahejuhtumid ja operatsioonid nagu Korea reisilennuki allatulistamine, mille pardal hukkus teatavasti ka kanadalasi, ja afganistani rahva julm hävitamine. Vene riikliku hokimasina liikmed võetakse Kanadas alati sõbralikult vastu ja ajalehed

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

15. ja 16. dets.
dr. R. Vanaselja, tel. 921-7777

22. ja 23. dets.
dr. R. Pahapill, tel. 921-7777

Ehatare tegevusest sügisperioodil

Kõigepealt meie siiras tänu kõigile, kes aitasid kaasa meie ja Abistamiskomitee loterii heaks korraminekuks 3. nov. Tänu annetajatele, virkadele käsitöötegijaile ja abistajaile.

☆

Sügise tulekuga on meie tegevus muutunud palju intensiivsemaks. Tähtsamatest üritustest võib mainida: 6. nov. s.a. väljasõit eesti käsitöönäitusele Toronto muuseumis ja 29. nov. väljasõit Eesti Kodu naisringi kutsel Kanada käsitööde näitusele ja muuseumi näituseväljakul. Palju tänu Eesti Kodu naisringile ilusa väljasõidu eest.

☆

Esinejaid on meil olnud mitmeid. 7. nov. esines meile Ellen Parve-Valdsaar USA-st Aino Kure klaverisaatel. 17. nov. külastasid meid Toronto Eesti Pensionäride Klubi võimlejad Luide juhtimisel. Saatjaks oli grupp naislauljaid Liigandi klaverisaatel.

On peetud loenguid mitmesugustel teemadel Ehatare elanike kui ka väljasttulijate poolt. Õp. Pähn kõneles 4. nov. peale jumalateenistust muljetest Austraalia reisi kohta. Dr. Helga Ast on pidanud mitmeid loenguid tervishoiu teemadel. Ehatare elanikest on Jenny Petersoo pidanud kaks usulise sisuga loengut ja agr. Gustav Paloots on pidanud loenguid tubaka, tomati ja kanepi taimedest.

Jõuluprogrammid algasid 1. dets. gaidide „Põhjala tütarde" lõbusa, jõulumeelolulise kavaga Maimu Nõmmiku ja Ingrid Silma juhtimisel. Igale elanikule toodi kingiks kaasa ka piparkoogikotike.

Esimest jõulunädalat võiks kutsuda soome nädalaks, kuna 5. dets. esines 8-liikmeline soome topeltkvartett „Tallat" Pieter Sigmundt'i juhtimisel ja laupäeval 8. dets. Agricola Lutheri koguduse noored esitasid jõulukava ja naisring korraldas kohvilaua kogu Ehatare perele pr. Järvi juhtimisel.

Igal pühapäeval toimuvad meil jumalateenistused, milleks on oma aega ohverdanud kõikide koguduste õpetajad.

Ehatare elanike tänu kuulub kõigile õpetajatele, esinejaile, loengute pidajatele ja me vennasrahvale, nii südamlike jõulumeelsete esinemiste eest!

A. K.

Kommentaarid

(Algus lk 2)

kubisevad venelaste piltidest ning nende suurte võimete kirjeldustest.

Kuid vähe sellest hokivaimustusest — veelgi huvitavam on ajalehtedest lugeda, et vene sportlased, kes saabusid Torontos äsja toimunud raskekaallaste rahvusvahelistele tõstevõistlustele, tõid kohvrites suuremal hulgal kaasa kehalisi võimeid suurendavaid drooge, millede kasutamine on rahvusvaheliste eeskirjade kohaselt keelatud. Venelaste saabumisel leiti kahe tõstja kohvritest 12.000 steroiditabletti, mis rekvireeriti, kuna nende Kanadasse sissetoomine on seadusega keelatud.

Venelased pääsesid kerge karistusega — ühele tõstjale määrati 500 ja teisele ainult 300 dollarit rahatrahvi. Vene esindajad mainivad, et sportlased kasutasid tablette ainult treeningu ajal ning loobuvad neist võistluste ajal. Rahvusvahelise tõsteliidu esimees Tamas Ajan mainib, et venelaste diskvalifitseerimine ei tule kõne alla. Miks — jääb selgumatuks. Mitmel teisel spordialal on kümneid drooge kasutanud teiste riikide sportlasi diskvalifitseeritud. Mõned isegi eluks ajaks. Tundub, et mõnel puhul tehakse Läänes Moskva poole nii sügavaid kummardusi, et pärast on isegi raske selja sirgeks ajamisega.

AMI

Eestlased koos Kanada föderaalvalitsuse mitmekultuuri ministri Jack Murtaga etniliste ühiskondade juhtidele ja meediale korraldatud vastuvõtul. Pildil vasakult H. Oja, Laas Leivat, Nelly Hubel, dr. Olev Träss, minister Jack Murta, Vello Hubel ja Valve Andre. Foto: Priit Aruvald

Mitmekultuuri minister kohtus etniliste ühiskondadega

Möödunud reede õhtul oli Toronto Sheraton hotellis Kanada mitmekultuuriministri Jack Murta vastuvõtt etniliste ühiskondade esindajaile ja meediale, samaaegselt esitati CBC poolt Toronto 150. juubeliks valmistatud lühifilm „Neighbourhoods" (Naabrus) mõeldud üleandmiseks Toronto linnapeale.

Sissejuhatavate sõnade järel pidas minister J. Murta lühema kõne, nimetades kokkutulekut spetsiaalseks juhtumiks, kus on koos sõbrad Kanada rahvastiku kolmandast rühmast. Mitmekultuuriline ühiskond on koos naabrusest ja erirahvusist inimesed teevad selle eriliseks. Toronto on pulbitsev linn oma mitmekülgsusega. Ta lootis, et esitamisele tuleval filmil on tugev mõju vaatajaile ja leitakse, et Toronto on meeldiv koht elada, kuna siia on tulnud kõikide rahvaste esindajad. Toronto 13 erijaotust olid koos ühisteks pidustusteks. Kuna ta oli päev varem seda filmi näinud, siis hindas ta seda suurepäraseks. Multikultuursus on saanud Kanada struktuuriks, seda hindab ka Kanada valitsus ja on otsustanud teha selle arenemise igati võimaljkuks.

Ministrile järgnesid sõnavõtud linnanõunikult ja filmitegijailt, kes kõik kutsuti ette;

igaüks neist oli teinud oma osa Toronto ja selle elanikkonna omapärasuse iseloomustamisel.

Film andis pilte Toronto erilinnaosist sellele omase rahvastikuga, näitas inimesi nende töös ja tegevuses. CBC esindaja ütles omalt poolt, et nad hindavad Toronto mitmekülgset etniliste ühiskondade mosaiiki ja tahavad sellele tähelepanu anda, mis on uus moment CBC senises poliitikas.

Vastuvõtul viibisid eestlasist EKN esimees Laas Leivat, EKN peasekretär Priit Aruvald, Eesti Liit Kanadas esimees Vello Hubel abikaasaga ja kolm eesti ajalehtede toimetajat või reporterit.

Vabadusvõitluse Nädala aktus Hamiltonis

Hamiltonis toimus surnutepüha jumalateenistus peaaegu täiskirikule, mida kaunistas sopran Elna Libe Torontost, lauldes J. Arcadelt'i „Ohtupalve", V. Loigu „Üks kalmuke" ja väga südamlikult kõigi lahkunute mälestuseks nii siin, kodumaal kui ka teadmatuis kalmudes C. M. von Weberi „Sinu tahtmine sündigu". Orelil saatis koguduse organist Eva Rammo.

All saalis peeti Vabadusvõitluse Nädala aktus H. E. Võitlejate Ühingu ja teiste organisatsioonide ühisel korraldusel. Päeva tähtsust ja pidulikkust rõhutasid Eesti vapp ning sini-must-valged küünlad Eesti lipu kõrval. Õp. T. Nõmmiku palvuse järel H.E.V.Ü. esimehe A. Jursi avasõna algas Vabadussõja hümni kolmanda salmiga. Ta andis lühikese pildi Vabadussõja algusest, öeldes et praegu on sama vaenlane, meil samuti samad sihid. Vabadussõja võit tõi meile igatsetud iseseisvuse. Praegu püüavad venelased iga hinna eest kaotada balti rahvaste identsust, kuid meie rahval on tung end hoida püsti, säilitades rahvuse ka surve all. Ka püüame väärikalt tähistada Vabadussõja algust, kuigi aastatega veterane on vähemaks jäänud. Hamiltonis on veel vaid üks Vabadussõja veteran — Karl Ranna, kellele Tiia Ploom kinnitas tänuks lilleõisi rinnale. Ka on H.E.V.Ü. liige Otto Pintmann Vabadussõjast osavõtnu.

Muusikalises osas esitas Linda Ploom Brahmsi „Intermezzo" ja Mancini „Thornbirds".

Päevakohases sõnavõtus H.E.V.-Ü. liige Adar Woode kirjeldas olukorda Vabadussõja aegses Eestis. Kuigi vanem põlvkond on sellest teadlik, poleks halb kui sellest meie noortele ikka ja jälle räägitakse.

Samuti peaksime lugema Vabadussõtta puutuvaid raamatuid, ammutades neist kinnitust oma isamaa-armastusele.

Vabadussõja kaudu teostus eestlaste kauaaegne igatsus — iseseisvus. Sellele eelnenud ajajärk oli vaheldvate sündmustega, mis nõudis ettenägelikkust ja algatusvõimet, eriti aga julgust ja meelekindlust.

Kõneleja kirjeldas tsaaririigi arengut käesoleva sajandi alul, mis põhjustas maailmasõja lõpul revolutsiooni ja Petrogradis hakkas Ajutine Valitsus valitsema. 8. aprillil korraldati Petrogradis eestlaste rongkäik 40000 osavõtjaga, mille tulemuseks oli Eestile autonoomia andmine, ja maa valitsemine jäi erilisele komissarile, riigi asju hakkas ajama Maanõukogu, mille eesotsas oli K. Päts. See omavalitsuslik võrk osutus väga tähtsaks teguriks edaspidistes sündmustes, olles juba siis aluseks, millele hiljem rajati omariiklus.

1917. a. sügiseks muutus olukord väga tõsiseks. Vene rinne hakkas lagunema, Saksamaa pressis Baltikumi, 7. sept. olid sakslased Riias ja Eesti saartel. Sakslased edu Baltimaadel viis Vene ajutise valitsuse segadusse ja kommunistid (enamlased), kes olid oodanud seda momenti, võtsid Lenini juhtimisel võimu üle, tunnistades kõik riigi omaks. Loodi punased nõukogud ja algas juhtivate eesti ohvitseride ja eestlaste vangistamine. Maanõukogu sunniti laiali minema.

Sakslased aga lähenesid Eesti pealinnale ja eestlased kasutasid olukorda, kuulutades Pärnus 23. veebruari õhtul Eesti iseseisvaks riigiks.

Sakslased panid maksma karmi korra ja K. Päts vahistati. Sakslased pidid siiski Eestist välja tõmbuma ja 1918. a. sügisel lähenesid idast jälle enamlaste üksused.

Eestlased kasutasid siiski võimudevahelist tühimikku ja 28. nov. varahommikul osutasid eestlased nõukogude 6-nda diviisi osadele vastupanu. Koos veel lahkumata saksa üksustega löödi esimene enamlaste rünnak tagasi. Siis tõmbusid sakslased Narvast välja ja ka eestlased oli sunnitud sama tegema, kuna eestlaste kiiresti formeeritud üksus polnud võimeline ülekaalukale vastasele vastu panema. Algas visa vastupanuga taganemine, mis kestis 7. jaanuarini, mil jõuti Kehra jaama joonele, kus toimus pööre ja asuti üldisele peletungile. Detsembrikuu oli aga üks kriitilisemaid ajajärke Vabadussõjas. Jaanuari alguseks oli peagu pool Eestist vaenlase valduses. Tallinnas ja teistes veel vabades linnades käis kiire oma sõjajõudude organiseerimine. Eesti sõjajõudude koondamisel oli soodustavaks asjaoluks see, et tsaari sõjaväes oli teenimas umbes 100 000 eestlast, enamus neist ruttas tagasi kodumaale. Kuid võitlustele aitas kaasa inglaste ja soomlaste toetus. Sõda kestis umbes aasta ja viis nädalat, misjärel Tartus kirjutati alla rahulepingule. Vabadussõda jääb üheks hiilgavamaks leheküljeks Eesti rahva ajaloos.

Lõppsõnas H.E.S. juhatuseliige Leo Saar tänas kõiki külalisi ja kaasaaitajaid, kellele E. Lindaja andis tänuks lilli. Eriline tänu anti Pensionäride Klubi esinaisele Hilda Kleinerile ning temaga koos töötanud daamidele rikkaliku laua katmise eest.

Sisukas pealelõuna lõpetati Eesti hümniga.

R. Mandel kõnelemas T. E. Võitlejate Ühingu poolt korraldatud Eesti Vabadussõja alguse aastapäeva aktusel Eesti Majas. Foto: Vaba Eestlane

RATAS OPTICAL
219 DANFORTH AVENUE
TORONTO, ONTARIO M4K 1N2
465-6251

Täidame täpselt igat liiki prilli-retsepte, näit. „cataract" tüüpi. Suur valik lasteraame, spordi kaitseprille ja parimas kvaliteedis päikeseprille.
Raamid peamiselt Euroopast, alates $12.— kuni $200.—
Hinnaalandus kaasmaalastele 10%
Täidame ka kodumaiseid retsepte ja soovikorral saadame ära.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
Uus aadress: ARCADE BUILDING — Tel. 368-5011
Sissekäik: 74 Victoria St. (1. tän. Yonge'st idapool ja 1 tän. Queen'ist lõunapool) Postiaadress: **137 Yonge St., „Shopping Mall", Toronto M5C 2A5**
Rikkalikus valikus imporditud lõngu igaks otstarbeks. Haapsalu rätiku lõng. Linaseid materjale. Kanvaa ja palju muud. SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA. Tasuta õpetamine ja nõuanne. Külastage meid. Soodsad hinnad.
Avatud: esmasp.—reedeni 9.30—6, laup. 9.30—4.

OLD MILL TAILORS
7 RIVERVIEW GARDENS, TORONTO
(1 plokk läänepool Jane'i, Bloori lähedal)
TEL. 769-9535
DAAMIDELE ja HÄRRADELE ÕMBLEMINE TELLIMISTE JÄRGI
RUDY SCHNEIDER

AINUKE EESTI LILLEÄRI
AARDVARK
1065 STEELES AVE W
NORTH YORK ONT
M2R 2S9
736-1170
Kodus 223-0201
AARDVARK FLORIST LTD
Omanik LINDA SEPP
Avatud 7 päeva nädalas Lillede koju viimine.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

	Kanadas:	USA-s:
I klassi postiga (kiripostiga):		
aastas	$59.— + $42.—	$47.—
poolaastas	$32.— + $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.— + $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 senti
USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates ..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... **siinjuures** rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....
.....

Armast

Asta Willmann-Linnolf'it

mälestavad vaikses leinas

ANDREI ja ELLA MIRK
SIINA ja JAKOB KEMBI
AINO ja VALMAR TAMM
LIA INDLA
Vancouveris

T. E. Baptisti kiriku välismisjoni toimkond korraldas mitmesuguste käsitööde, kootud esemete, küpsiste jm. müügi, millest saadud tulu läheb eesti misjonäride kaudu pakkide saatmiseks vaeslastekodudele ja vaestele. Pildil Maie Kaasik, Aime Hanslep ja Erna Vähejaus populaarse vatitheki juures.

Foto: Ilme Lillevars

Mall Jürma

IN MEMORIAM

Samal päeval, kui New Yorgi eestlaskond tähistas kodumaalt lahkumise 40. aastapäeva, kustus siinse asendamatu rahvus- ja kultuuritegelase mag. Mall Jürma elutuli. Lahkumine toimus vaikselt: valudest vaevatud süda väsis ja lakkas ootamatult tuksumast. Lahkunul oli veel palju kavatsusi: saabunud kirjade virn ootas vastamist; arvustamist vajav raamaturiit aina kasvas... Oma viimse kirjandusarvustuse kirjutas see suur ja põhjalik eesti kirjanduse tundja ning kirglik armastaja alles möödunud kevadel.

Magister Mall Jürma Kuusik sündis 1901. a. Tallinnas. Lõpetas Lenderi gümnaasiumi aastal 1920 ja Tartu Ülikooli filosoofiateaduskonna magistrikraadiga inglise kirjanduse alal aastal 1927. Saavutas ühtlasi I järgu raamatukogujuhataja kutse, millisel alal end täiendas Prahas. Raamatukogundus saigi kodumaal tema kutsealaseks tööks, mida 1936. aastal hinnati teenetemärgiga. Viimased aastad Eestis oli Mall Jürma avalike raamatukogude inspektor, vanem-referent Haridusdirektooriumi juures ja kuukiri „Ajakiri Naisele" toimetaja. Juhtival kohal töötamine Tallinna Keskraamatukogus võimaldas tal ulatuslikke kokkupuuteid eesti kirjanike ja kultuuritegelastega. Neist tulenevad sõprused jätkusid ka hiljem Välis-Eestis.

Juba kodumaal oli Mall Jürma mitme ajalehe ja ajakirja kaastööliseks, kirjutades peamiselt kirjandusalaseid esseid ja arvustusi. See töö jätkus paguluses Saksamaal. Hiljem ka Ühendriikides, kus M. J. kriitilist meelt ja nobedat sulge vajasid sageli ka teatrilavastused. Tema hindamatu elutöö kuulus aga „Ameerika Hääle" Eesti osakonnale, kus ta töötas 21 aastat toimetusliikmena ja toimetaja asetäitjana, puhkepalgale siirdunult veel rida aastaid kaastöölisena. Kodu-Eesti vanem põlvkond mäletab hästi tema Välis-Eestis ilmunud raamatuid tutvustavaid esseid ja asjatundlikult heatahtlikke arvustusi, mis kandsid õhulaineil autorinime „Liis Jüris".

Suure panuse on M. J. andnud siinseile eesti organisatsioonidele, olles N. Y. Eesti Naisklubi ja Eesti Naisliidu asutaja ning H. Visnapuu nim. Kirjandusfondi ja teiste kirjandusauhindade zhüriide esimees. Saksamaal oli ta üks Balti Rahvuste Naiste Nõukogu, nüüd Balti Naisliit, asutajaid ja kauaaegseid juhte. Selle organisatsiooni juhina on ta väsimatult võidelnud Eesti iseseisvuse taastamise ja inimõiguste eest, esitades memorandumeid, osaledes kongressidel kõnedega ja kirjutades hulgaliselt kirju ameerika poliitikuile. Tema viimne suletöö oli aga igati sümboolne: „Balti Naisliit võitlemas Baltikumi vabaduse eest" (Vaba Eesti Sõna, 13. sept.). Suured on tema teened ka NYE Kultuurfondile, kus ta oli aastaid juhatusliikmena selle kirjandus- ja muusikaõhtute sisustajaks ja ühtlasi selle kuldsuuks. Teenete eest eesti ühiskonnale määras Kultuurfond talle oma 1976. a. kultuuriauhinna. Mall Jürma elu ja tegevus on ära toodud ka kahes ameerika biograafilises teatmeteoses: „Foremost Women in Communications" ja „Who's Who of American Women".

Elava loomuse ja tulihingelisuse kõrval evis M. J. veel sooja ja osavõtliku südame. Suure naudingu ja rõkkava naeru saatel kõneles ta sageli oma lenderi-aegseist valatusist. Aga ka sellest vaimustusest, mis nakatas noore vabariigi koolinoorust; oma kirjanduslike huvide tärkamisest ja paljust muust. Kahjuks ei jõudnud ta oma ülirikkalike mälestuste kirjapanemiseni. Need püsivad vaid ta kaaslaste ja sõprade mälu- ja kuuldepildis.

Mall Jürmal oli kaks mõõtmatut armastust: Eesti ja akadeemiline organisatsioon, kuhu ta kuulus — korp. Filiae Patriae. Ta oli aastaid viimase hingeks, täites sageli nii konvendi kui ka vilistlaskogu esimehe kohta.

Mälestused sellest võimekast ja ideelisest eesti naisest ei kustu nende meelest, kellega ta elurada on ristelnud. Suurimat kaotusvalu tunnevad aga tema kaaslased ja sõbrad korp. Filiae Patriae'st, kes on temaga jaganud lugematuid uljaid tunde. Puhka rahus, unustamatu sõber!

Kadi Taniloo-Tekkel

Eestlaste poolt asutatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Toronto sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja küllaldaselt parkimisruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director

467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal) 221-1159

R. S. KANE
Funeral Directors

WILLOWDALE ONTARIO

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave., Toronto, Ont. M4K 2R6

KIRIKUD

TORONTO EESTI
VABAKOGUDUS

562 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Pühap., 16. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenivad A. Seppi ja E. Saraoja.

Kolmap., 19. dets kell 7.30 piiblipalvetund.

Laup., 22. dets. kell 5 p.l. perekondlik jõulupuu-koosviibimine.

Pühap., 23. dets. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Teenivad H. Seppi ja E. Saraoja.

Esmaspäev, 24. dets. kell 5 p.l. JÕULUÕHTU JUMALATEENISTUS. Teenib E. Saraoja.

Teisipäev, 25. dets. kell 11 homm. JÕULU- JUMALATEENISTUS, E. Saraoja.

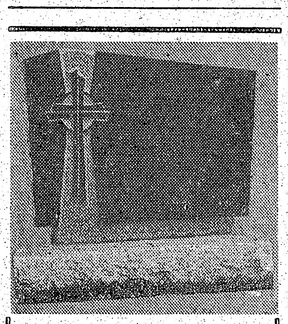

HAUAKIVID

Eesti ettevõte

YONGE MEMORIALS LTD.
2044 Yonge St. Toronto,
Ont. M4S 1Z9
(Davisville & Eglintoni vahel)
Tel. 487-2147

TORONTO EESTI SEITSMENDA PÄEVA ADVENTKOGUDUS

804 Broadview Avenue

(ailmaaraudteejaama vastas Eesti Maja poole). Abijutlustaja telefon 626-3417.

Laup., 15. dets. kell 9.30 homm. piibliklass ainel: Eestkostja.

Jumalateenistus kell 11 homm. „KRISTUSE KUNINGLIK ADVENT". Kõneleb Olev Tralla.

Leinateated

USA-s Bridgetonis suri 1. oktoobril Linda Prosso, sündinud 27. juulil 1911 Järvamaal.

Rootsis Uppsalas suri 4. oktoobril Alice Reinans, neiuna Tensing, sündinud 10. juulil 1895 Tallinnas.

Viljandis suri 5. oktoobril Ida Soolepp, neiuna Luks, sündinud 10. novembril 1906 Viru-Nigulas.

Argentiinas suri 22. septembril Elsa Märka, sündinud 4. juunil 1899.

Inglismaal Londonis suri 6. oktoobril Erich Laanoja, sündinud 14. oktoobril 1911 Narvas.

Stokholmis suri 7. oktoobril Jaan Tõnisson, sündinud 14. aprillil 1903 Eestis.

Sydneys suri 17. oktoobril Johanna Lilbok.

Maailma kalleim Piibel

NEW YORK — New Yorgis Sotheby oksjonimajas müüdi 825.000 dollari eest enampakkumisel käsitsikirjutatud 14. sajandi Piibel. Ostjaks oli anonüümseks jääv Euroopa kollektor. Piibel kuulus varem inglise õpetlasele ja raamatute kogujale David Solomon Sassoonile, kes oli terve Piibli päheõppinud enne kui ta sai 18-aastaseks.

Alfred Sepast Toronto ajalehes

Ontario medalite üleandmisest kirjutas Toronto päevalehe pühapäevane väljaanne „The Sunday Sun", kirjeldades teiste hulgas ka medalisaaja Alfred Sepa elutööd, mis hindamist leidis medalite jagamist toimetanud komitee poolt. Ajakirjanik kirjutab, et vanaisa Alfred Sepa säras pärast medali saamist. 77-aastane Sepa on kulutanud 33 aastat oma elust, aidates ehitada tegevushõlbustusi Toronto 11.000-liikmelisele eesti ühiskonnale. Tema töö tulemuseks on eesti pensionäride puhkekodu, Eesti Maja ja skautide laager Muskokas.

Sepa, pensioneeritud ehitusettevõtja jätkab samase jõuga. Nüüd ta püüab koguda raha 2,5 miljonilise vanadekodu (nursing home) ehitamiseks eestlastele.

„Kui ta kasutanuks pool sellest ajast ja energiast oma tööks, mis ta on teinud vabatahtlikuks tööks, me võiksime olla kõik miljonärid", ütles tema tütar Imbi Lodge.

Kristuse sünd Sõnas ja eesti laulus

Peetri koguduse jumalateenistus 23. detsembril kujuneb uudsemaks Kristuse tulemise perioodi tähistamiseks. Kogu teenistus on oluliselt jõuluevangeeliumi lugemine ja koguduse ning koori laul.

Cantate Domino, Peetri koguduse segakoor on oma juhi Roman Toi kujundamisel, põhjalikult ette valmistanud rea jõululaule, mis kõik on Eesti päritoluga.

Nende hulgas kuuleme südamesse kasvanud helindeid põlistelt eesti heliloojatelt, nagu Enn Võrgu „Jõuluöö, täis valgust sära" ja Aleksander Läte „Miks nii hilja". Pagulaspäevil — Geislingenis sündinud Udo Kasemetsa „Jõuluöö" on ikka sama värske kui jõulude mõiste ise. Sama kehtib ka Maimu Miido südamliku ja sisutiheda „Jõuluöö" kohta.

Nende kõrvale toob Cantate Domino sellesse evangeeliumit ja eesti vaimulikku muusikat teenivasse kavasse kaks uhiuut jõululaulu. Esimene neist on Elma Milleri — Leida Pilti sõnadele kirjutatud — tunderohke, Jõululaul", ning teine on Roman Toi koraaliline „Päästja sündinud". Viimases kannab sopran soolopartiid Alli Vähi.

Nõnda kujuneb Peetri koguduse jumalateenistus nagu KONTSERT-JUMALATEENISTUSEKS, mis selle-aastase jõuluperioodi avab jõuluevangeeliumi lugemisega ja rohke koguduse lauluga ning eesti koorimuusikaliste uudistega ja kujuneb „carol service'iks" — traditsiooniliseks, ka meid ümbritsevas ühiskonnas armastatud jõulujumalateenistuseks.

Loeng jõululilledest ja lõikelillede kasutamisest

Novembrikuu viimasel neljapäeval esines T.E. Aiandusklubis loenguga Suur-Torontos asuva eesti lilleäri AARDVARK'i omanik Linda Sepp koos tütre Corrine'iga teemal: „Lõikelillede kasutamine ja jõululillede eest hoolitsemine." Kokkutuleku avas M. Lepik heade pühade ja uusaasta soovidega. Ta leidis, et kui on soovijaid võiks korraldada pärgade tegemise kursuse. Samuti võiks tulevikus käsitleda teemat, kuidas kaunistada viimast puhkepaika. Enne maa külmumist on veel võimalik istutada sibullilli. Lõpuks tutvustas M. Lepik Linda Seppa ja Corrine Seppa.

Esmalt vaatles Linda Sepp erinevaid jõululilli. Kokkuvõttes ütles ta järgmist: **Jõulukaktused** on kasvatatavad avaras, valges, õhurikkas jahedas toas. Kastetakse, kui muld muutub potis kuivaks. Suvel pannakse välja. Sügisel tuppa tuues antakse väetist nagu 20-20-20 või kus keskmine number on suurem. Õhtul peab olema pimedas. **Jeruusalemma kirsil** on kaunis oraanzhivärvi vili. Suvel lähevad väljas õitsema. Vajab edukaks kasvamiseks niiskust ja valgust. **Krüsanteemid** vajavad palju vett ja tugevat valgust. Pärast õitsemist lõigatakse maha, siis kasvavad ja õitsevad jälle. Kahjureid on neil rohkem kui teistel potililledel, siin esinevad valged kärbsed, lehetäid jt. Nende tõrjeks võib kasutada kauakestvat süsteemilist tõrjeainet (Wilson'i Insecticide Systemique). Üldse peame tõrjeaineid kasutades olema väga ettevaatlikud, eriti aga toa tingimustes. Peame jälgima pakendil antud juhiseid ja kandma kummikindaid. Lilleäridest ostetud krüsanteemidest kasvab meie iluaias edasi umbes 90%. Soovitav on neid talveks katta okstega. **Gloksiiniad** kasvavad keskmise valguse käes, aga mitte liiga märjas mullas. Pärast õitsemist pannakse keldri kuni lehed kuivavad. Hoitakse nii, et taim liiga ei kuivaks. Kevadel tuuakse valguse kätte ja hakatakse jälle kastma. **Alpikannikesi** seemnest kasvatades võtab see ligemale 18 kuud. Neid ei tohi liiga kasta ja alt kastmist peetakse sobivamaks. Kasvamiseks vajavad külma ruumi ja tugevat valgust. Kui õitsemine on läbi, lastakse kuivada, vahetevahel väga kergelt kastes. Kevadel elustatakse neid uuesti. Üks kolmandik alpikannikese mugulsibulast peab olema mulla peal. Vanad õied ja kollased lehed eraldatakse mugulsibulast kerge tõmbega. **Asaleade** muld hoitakse alati üsna märg. Kasvavad edukalt happelises mullas. Soovitatakse isegi vajaduse korral äädikaveega kasta. Kasutatakse väetist, mille keskmine number on suurem. Suvel pannakse pottidega välja poolvarjulisse kasvukohta. **Poinsettiad** tulevad lõunast, kus nad on peaaegu nagu umbrohi. Kardavad tõmbetuult ja kasvamiseks vajavad valgust ning niisket mulda. Vanasti õitsesid lühikest aega, nüüd aga uued sordid õitsevad kaua ja võib tuppa tuua mõni nädal enne pühi. Kaunid on taime punased, roosad ja kreemid ladva- ehk pealislehed. Kastetakse siis kui muld on kuiv. Suveks pannakse välja ja lõigatakse lühikeseks. Sügisel tuuakse jälle talveks tuppa. Selleks, et saada jõuludeks kauneid pealislehti, peavad need olema vähemalt kolm kuud iga päev 12 tundi täiesti pimedas. **Amarüllised** on liiliataoliste õitega suure sibulaga sibullilled. Vajavad kasvamiseks päikesepaistelist ja sooja kasvukohta. Sibul istutatakse potti nii, et vähemalt pool sellest jääb mulla peale. Muld hoitakse potis niiske. Pärast õitsemist antakse 10 nädalat puhkust. Puhkeajal pannakse külma ja kuiva kohta, muld hoitakse siis kergelt niiske. Uuesti kasvu alustades kasutatakse väetist, nagu näiteks 20-20-20.

Vaadeldes lõikelilli ja nende kasutamist andis Linda Sepp seletusi, kuna Corrine Sepp tegi mitmesuguseid kauneid dekoratsioone lõikelilledest erinevatesse vaasidesse. Muuhulgas selgus, et saades lõikelilli lilleäridest lõigatakse terava noaga nende varreotsad poolviltu natuke ühemaks. Kääridega ei tohi lõigata. Lilleärid annavad lõikelilledega kaasa Floralife pulbrit, mis pannakse vette, kuhu lilled asetatakse. Floralife puudumisel kasutatakse ka suhkrut ja isegi vahest 7 UP'i. Lilleärid saadavad lõikelilledega kaasa mitmesuguseid rohelisi oksi ja ka kipslilli (Babys-Breath). Viimaste oksad on kallid. Saades **nelke** asetatakse need sooja vette pärast varte lõikamist. **Roosid** on kallid, $24.— kuni $30.— tosin ja vahest isegi rohkem. Torontos müüdavad roosid on enamikus siin kasvatatud. Siin on roosid võrreldes teiste Põhja-Ameerika linnadega siiski kõige odavamad. Ostes peab katsuma kas õis on kõva. Kõva alumise osaga õied õitsevad kaunimini ja kestavad kauem. Roosid asetatakse ruumitemperatuuriga vette. Varreotsi lõigates hoitakse need vees, et õhk ei läheks vartesse. Tänapäeval on müügil ainult mõned sordid hästilõhnavate õitega. **Iirised, gladioolid** ja **tulbid** pannakse ainult paar tolli sügavasse vette, sest muidu hakkavad nende lehed vees mädanema. Teistel lõikelilledel võetakse aga alumised lehed ära kuni veepinnani.

Asjaliku, huvitava ja hästi esitatud loengu ja demonstratsiooni lõpus esitati lektorile arvuka kuulajaskonna poolt mitmesuguseid toalillede kasvatamisega ja lõikelilledega seoses olevaid küsimusi.

Järgmine Toronto Eesti Aiandusklubi kokkutulek on 31. jaanuaril 1985. a. Siis toimub AASTA-KOOSOLEK ja klubi 15-nda tegevusaasta tähistamine.

E. Kuris

MÜÜGIL

NAER ON TERVISEKS

Tõestisündinud lugusid ja kõdijutte

Koostanud JÜRI NÕGES,
Pildid MIHKEL ALAS

Hind $8.—, saatekulu 70 c

Müügil Vaba Eestlase talituses

Äri on avatud jõuluostudeks

alates 17. detsembrist järgmistel aegadel
esmasp.-reedeni kell 10-8, laup. 9.30-5.30
jõululaupäeval 9.30-3.00

PARIM JÕULUKINKIDE OSTMISE ÄRI

Suures valikus klaaskaupu, muist väljamüügil ★ SAUNA kosmeetika tarbeid ★ Saunatarbeid ★ Küünlaid ★ Küünlajalgu ★ ★ Tekstiile kardinateks, kleidiriieteks, seinakaunistusteks ★

Suusad ja suusavarustus spetsiaalhinnaga

SUOMI-AITTA

ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 2A2 — Telefon 483-6650

UDUSULGTEKID!

Alates $89
IDEAALNE JÕULUKINK

* Udusule ja sule segu
* puuvillane esmaklassiline katteriie.
* pikki sulud sulgede liikumise tõkestamiseks.

Single — $89, Twin — $99
Double — $129, Queen — $139
King — $169

UUDIS! Täisvillased anti-reumatismi vatitekid, padjad, madratsikatted otse Saksamaalt

Pildil olev on koloniaalstiilis, alates $165.—

MEIE UUENDAME TEIE VANU UDUSULGTEKKE!

4544 DUFFERIN ST. (lõunapool Finchi)	665-8855
2311 BLOOR ST. W. (Windermere)	763-7326
1884 KENNEDY RD. (Ellesmere)	297-0359
1801 DUNDAS ST. E. Kendalwood Plaza, Whitby	571-1933

Kaks sakalanust Korp! Sakala 75. aastapäeva aktusel lipuvalvuritena, vasakult Madis Kreem ja Erik Verder. Foto: Vaba Eestlane

Majandus ja huvitavaid investeeringuid

Eesti Majandusklubi Kanadas korraldas 6. detsembri õhtul Toronto Eesti Maja keskmises saalis loengu teemal „Huvitavaid investeeringuid tänapäeval". Huvi loengu vastu tõendas rohkearvuline publiku osavõtt.

Majandusklubi esimees Hugo Later tutvustas loengu referente Ilmar Martensi ja Lennart Kadakut kui investeerimiseala asjatundjaid, kes töötavad vastavates ettevõtetes juhtivatel kohtadel.

Esimesena kõneles Lennart Kadak, kes käsitles oma ettekandes majanduselu olukorda tänapäeval. Referent märkis, et kõige kiiremini ja paremini on viimaste aastate majanduslikust surutisest tulnud välja Ameerika Ühendriigid. Kuid kas see suund jätkub tulevikus, siis selles küsimuses leidub kahtlejaid. Nii nagu referent seda sõnastas, et suure lopsu riikide majandusellu tõi õlihindade kiire tõus, kus hinnad tõusid kuni kümnekordselt ja röövisid väiksematelt riikidelt sissetuleku. Ka Kanada pidi ostma õli kõrgete hindadega. Valitsused olid sunnitud otsima aseaineid või uurima võimalusi, et õli toota iseseisvalt. See kõik nõudis suuri investeerimisi ja tootmisel võis õli maksta 40 kuni 50 dollarit vaadilt. Kui nüüd õlihinnad on langenud kuni US$27—28 vaadilt, siis valitsuse seisukohalt see on ebameeldivuseks, kuna õlihindu tuleb investeerimiste ja saadavate maksude tõttu hoida kõrgemaina, sest maksud on rajatud protsentidele hinnast.

Kanada uus valitsus püüab elustada majandust ja seejuures vähendada aasta-aastalt riigi eelarve puudujääke. Finantsminister M. Wilson on oma hiljutises ettekandes toonud esile Jaapani majanduse, kus edukalt on võideldud majandusliku surutise vastu. Varem suurt levikut leidnud alad on asendatud uutega, nagu autotööstus ja kompuuterite tehnoloogia. Valitsuse seisukohalt peame püüdma tõsta produktiivsust ja investeerimise soodustamiseks on valitsusel kavatsus lubada avaramat väliskapitali sissevoolu. Inflatsiooni pidurdamiseks näeb valitsus ette ka ametiühingute palgatõstmise nõudmiste osas suuremat kontrolli.

Ameerika Ühendriigid seisavad samuti raskuste ees oma defitsiidi vähendamiseks. Väljaspoolt voolab raha Ühendriikidesse ja hoiab USA dollari suhteliselt teiste väärringutega kõrgel. Kanada Pank hoiab Kanada dollarit langemast liiga madalale, mis ilma selle toetuseta võiks langeda 60 cendile. Kuulduste kohaselt Ühendriikide valitsusel on kavas seniste rahatähtede asendamine uutega ja seniste käibelt kõrvaldamine ümbervahetamise kaudu, kusjuures suuremate summade ümbervahetamisel tõendada õigusepärast omandit. Uued rahatähed olevat tehniliselt nii viimistletud, et nende järeletegemine olevat peagu võimatu.

Teisena refereeris Ilmar Martens uutlaadi investeerimise võimalustest. Referent mainis, et ajad on olnud rasked ja keerulised. Börsil maaklerid on küsimuse ees, et leida uusi teid investeerimiste populariseerimiseks. Üks viimaseaegseist ja seni Kanadas veel mitte levinenud on „strp bondid". Need on Ühendriikides paari viimase aasta jooksul osutunud üsna populaarseiks. Need on valitsuse võlapaberid, mida on võimalik osta eraldi võlapaberi enda või selle kupongide näol. Nende hankimisega on võimalik oma lastelastele seada üles kooliraha või endale sissetulek pensionina. Bondid ise kui ka selle kupongid on kalkuleeritud liitprotsentide põhimõttel. Kui näiteks käesoleval ajal on võimalik neid bonde osta 12%, siis $1.000 nimiväärtusega bond maksab kümneaastase tähtpäevumisega ostmisel $312, kahekümne aastase kestvusega $97 ja kolmekümneks aastaks investeerimisel $30. Bondidelt teenitud intresse tuleb aga iga kolme aasta järel tulumaksu seisukohalt sissetulekuna deklareerida, või suunata tulumaksu vältimiseks Registered Retirement Savings Plan'i (RRSP). Viimane võimalus on muidugi sõltuv ja ühendatud teenitud (earned) sissetuleku klauseliga. Kupongidelt kuulub sissetuleku küsimus arvestamisele nende ümbervahetamisel rahaks.

Bondi ostmisel garanteeritud intresside määr on kindlustatud kuni bondi tähtpäevumiseni. Kui inflatsioon vahepeal peaks tunduvalt suurenema, siis võib osutuda, et see investeerimine ei ole olnud kõige tulusam. Käesoleval ajal on aga inflatsiooni indeks kaunis madal ja pakutavad intressid veel suhteliselt kõrged.

Sõnavõttude puhul Heino Lestal pidas tulusamaks „convertible bondide" ostmise, millele referent vastas, et nende ost on seotud suurema riskiga.

H. Later juhtis tähelepanu RRSP likvideeerimise vajadusele isiku 71-nda eluaastasse jõudmisel. Viimase küsimuse ümber järgnesid mitmed sõnavõtud täienduste ja eriarvamustega.

Esimees lõpetas loengu tänusõnadega referentidele.

Est

Rõõmsaid jõulupühi ja õnnerikast uut aastat meie eestlasist klientidele ja sõpradele!

Jõuluks meie pagarisaadused:

jõulutordid, kasehalg, kardemonkringel, piparkoogid, viinisaiad, struudelid, lihapirukad jm.
Rukki- ja peenleib
Soome kompvekid, juustud, euroopa delikatessid.
HEERINGAD.

ANDKE TELLIMISED VARAKULT

HILLSIDE BAKERY

2851 Lawrence Ave. E. (Brimley) Scarboro M1P 2S8
Telefon 261-2238

OSTKE JÕULUKS KUULSAT
skandinaavia jõulujooki

JULGLÖGG

Saadaval delikatessärides või helistage meile tel. 678-0345

SCANDINAVIAN BEVERAGES
2425 Lucknow Dr. Unit 4,
Mississauga, Ontario L5S 1H1

PLUMBING, HEATING & REPAIRS
Eesti ettevõte
Õli-, gaasi- ja elektriahjud ● Korstnavoodrid (chimney lining). ● Ahjude puhastamine.
Tel. 275-1280 — Roland Kullik

Rubergi lahkumisnäitus Montrealis

1. ja 2. detsembril toimus Montreali Jaani kiriku saalis Endel Rubergi kunstinäitus. Kunstinäituse avas Heino Altosaar, rõhutades kunstniku tihedat sidet loodusega. Saalitäie külaliste hulgas oli ka rida kohalikke kanadalasi. Luuletaja Tiina Tuvikese pühenduse kunstnik Rubergile esitas Elsa Peets, misjärel näidati Alar Kivilo filmi „RUBERG". Sellest olid eriti sügavalt vaimustatud ja liigutatud kanadalased, kes filmi ingliskeelsest tekstist mõistsid Rubergi sügavat elufilosoofiat. Eriti võis märgata pisarate kuivatamisi, kus Ruberg õpetab kunsti Kanadas sündinud vigastele lastele. Filmi hea kunstilise väärtuse au langeb Alar Kivilole.

Kunstinäitus jätkus ka teisel päeval peale jumalateenistust. Samal õhtul toimus ka kiriku saalis alma materi päev, kus seinad olid kaunistatud Rubergi maalidega. Kunstinäitusel oli esitatud 45 tööd, neist müüdi 25.

Kunstinäituse peakorraldajaks oli Klaudia Benson, sünd. Kalju, kes on Montreali kunstnike klubi peasekretär-laekur ja kelle kaasvahendusel on müüdud kanadalastele ligi 40 Rubergi maali nende kodudesse ja kontoritesse.

See oli Rubergi viimane kunstinäitus Montrealis, sest ka temal on ees lahkumine Torontosse.

Pealtvaataja T. S.

Helikunstnik August Pruul surnud

8. oktoobril suri Gawleris Lõuna-Austraalias üks Austraalia eestlaste muusikaelu kesksemaid kujusid, koorijuht ja orkestrijuht August Pruul.

Ta oli sündinud 15. oktoobril 1907 Rägavere vallas Virumaal talupidaja pojana. Lõpetas Rakvere Poeglaste Gümnaasiumi ning 1931. a. Tallinna Konservatooriumi koolimuusika eriala prof. J. Aaviku juures. Õppis ka prof. A. Topmani oreliklassis. Töötas muusikaõpetajana Viljandi Tütarlaste Gümnaasiumis ja organistina.

1944. a. põgenes koos perekonnaga Saksamaale ja 1949. a. siirdusid nad Austraaliasse. A. Pruul juhatas seal mitmeid laulukoore ja töötas 1957. a. kuni pensionile minekuni muusikaõpetajana Brightoni Gümnaasiumis. Oli organist EELK Adelaide koguduses, juhatas ühendatud koore mitmetel Eesti Päevadel ja tegeles ka komponeerimisega. 1981. a. suri A. Pruuli abikaasa helikunstnik Meeta Pruul. Hiljem abiellus A. Pruul Ilse Urmiga. Akadeemiliselt kuulus kadunu korp! „Ugalasse".

Alvin Electronics

Panen sisse ALARMSÜSTEEME varguse ja tule vastu.

Helistada 731-5766

Küsida ALLAN PRÜMMEL

EESTI ALUMIINIUM KOMPANII

Nüüd saadaval uued EUROOPA STIILIS

THERMO-AKNAD

kolmes värvis 2- ja 3-kordse klaasiga.

Tasuta hindamine. Helistage: töökoja tel. 832-2238 kodus 769-0932

OSSO Investments Inc.
10335 Keele Str., Maple, Ontario L0J 1E0

S. Hoppe Cleaning & Building Care Ltd.

Puhastan keemiliselt vaipu, mööblit ja akende pesemine. Söögituba, elutuba ja koridor $59.95

SAMUEL HOPPE

Äris: tel. 686-4030 Kodus: tel. 686-4395

Eesti ühiskonnas on igale nurgake

Rita Ilisson räägib enesest ja teatritööst

„Eesti Päevalehes" on pikem Ülo Ignatsi usutlus noorte näitleja Rita Ilissoniga, kes varem on elanud Ühendriikides, Kanadas ja nüüd elab Rootsis, juba mõned aastad. Algul ta oli olnud rohkem tagaplaanil, kuid nüüd on ta Stokholmi eestlaste teatriga hakanud esinema.

Nii esineski ta oktoobri lõpus Stokholmi Eesti Osakonna kokteilkontserdil, kuid samal kuul asus ta ka uue rolli õppimisele. Ettevalmistusel on teatritükk Lydia Koidula elust Lensi Römmeri juhatusel. Juba möödunud aastal oli Rita ennast näidanud Stokholmi laval Lensi Römmeri poolt lavastatud tükis „Õige mehe koda".

RITA ILISSON

Rita Ilisson räägib küsitlejale oma elust, öeldes et ta on sündinud New Yorgis, kust 19-aastasena kolis Torontosse ja sealt asus kaks aastat tagasi Stokholmi.

Teatritööga puutus ta esmakordselt kokku, aidates New Yorgis „Tuhkatriinule" kulisse ehitada.

Tuttavate kaudu oli ta saanud teatri juurde abiliseks ja siis hakkas ka huvi kasvama.

Torontos käis ta läbi peamiselt teatrirahvaga, töötas koos Rein Andre ja Elmar Maripuuga. Rootsis tegi katseid mängida lastega, aga lastegrupp oli liiga väike. Möödunud suvel oli Ojamaa suvekodus lastele laulu ja akrobaatikat õpetamas. Kuid ta tahaks meeleldi teatrit teha koos omavanustega.

Nimetatud oktoobri kokteil-kontserdil esitas ta Juhan Liivi luuletusi, koos Jüri Nerepiga mängis Elmar Maripuu tükki „Adam Kivimees ja Eva õlg", millele järgnesid kaks Mati näidendit „Sauna kuuldemäng" ja „Õpilane lahkub koolist".

Maripuu tükk käsitleb kahte inimest, kes tutvuvad elektritoolil surma oodates ja armuvad, „Sauna kuuldemäng" käsitleb jahenevat armastust.

Ta räägib usutlejale Elmar Maripuust, kes on mitmel korral teatritegevuseks kokku toonud noori, aga eestlaste vähesus ei võimalda meie hulgas elukutselist teatritegevust, mispärast iga grupp läheb laiali, kui perekond kasvab ja töö hakkab rohkem aega nõudma. Kui aga grupp keda hästi tunned laiali läheb, siis tuleb otsast alata. Ja neli kuud järjest proovidel käia on siiski kaunis pingutav.

Kui New Yorgi eestlased moodustasid suure perekonna, siis olid Toronto inimesed rohkem grupeeritud. Teatriinimesed kohtusid ainult teatriinimestega.

Stokholmi kohta puuduvad kogemused millegi iseloomustava ütlemiseks.

Kuid talle meeldivad eestlased. Eestluse kaudu on kerge sõpru leida üle kogu maailma. „Kui ma tõesti tahan, saan ma iga asja ajada eesti keeles, eesti ühiskonnas on igaühele nurgake," ütleb Rita Ilisson, keda Toronto teatrihuvilised hästi mäletavad Rita Sui nime all.

BON AIR APPLIANCE SERVICE

PARANDAME

külmutuskappe ja pliite — igat liiki

★ 31 aastat tööpraktikat ★

Tel. 533-9334

wintario

6. detsembril peetud Wintario loterii loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. B338504, $100.000 — A539607, A303185, A229152, $10.000 — 340526, 606594, $1000 — 68127, $100 — 8731, $50 segijärjekorras numbrid 055862, $10 — 426 ja tasute piletiraamatu numbrid 29. Nädala müstilise preemiavõidu Mercury Topaz võitsid piletid 166687.

SPORT

Mastersport kodumaal

Seoses Eesti kergejõustiku 75. aastapäeva tähistamisega toimus möödunud suvel mitu veteranide-masterite võistlust kergejõustikus. Juulikuul oli võistlus peaaegu täielikult olümpiaprogrammiga Tallinnas, kus osavõtjaid oli üle saja. Võistluse puhul olid veteranid ka esimesed kellele kinnitati rinda Eesti kergejõustiku juubelimärk.

Vanim võistlusest osavõtja oli viljandlane, 1939. a. Eesti meister kümnevõistluses Toivo Õunap, kes oli just saanud 71-aastaseks, teine oli 70-aastane tallinlane Eduard Tamm. Paremaid tulemusi saavutasid Ülo Püss kuulitõukes, Enn Erikson ja Rolf Pachel kettaheites ning Rein Priks 5000 m jooksus. 46-aastase tallinlanna Helgi Partsi kuulitõuke ja kettaheite tagajärjed peaksid olema maailma-edetabeli tipus.

Spordiveteranide 17. spartakiaad peeti augustis Paide rajoonis, Säreveres. Osavõtjaid oli 550. Pealaks oli kergejõustik, milles parandati 24 Eesti rekordit. Võisteldi viies vanusegrupis 40-aastastega alates. Avaldame mõned tulemused näitamaks sealsete spordiveteranide taset.

NAISED:

40 pluss:

100 m — M. Kade 13,3; **400 m** — M. Kade 62,4; **kaugus** — M. Kade 4.65; **kuul** — M. Viss 9.75; **ketas** — M. Algre 27.12.

45 pluss:

100 m — S. Koitla 15,0; **400 m** — S. Koitla 73,0; **kaugus** — A. Sillaots 4.14; **kuul** — A. Satsi 10.82; **ketas** — A. Satsi 37.32.

50 pluss:

60 m — M. Aava 9,5; **300 m** — M. Aava 55,2; **kuul** (3 kg) — L. Kaas 11.02; **ketas** — Õ. Kanne 27.02.

55 pluss:

60 m — T. Kasekamp 9,5, **300 m** — A. Õiglane 60,0; **kuul** (3 kg) — T. Kasekamp 10.54; **ketas** — T. Kasekamp 24.62.

60 pluss:

60 m — N. Ümarik 10,9; **kuul** (3 kg) — V. Jürisma 8.59, **ketas** — N. Kutti 21.10.

MEHED

45 pluss:

100 m — E. Akkel 12,8; **1000 m** — I. Tootsi 2.47,7; **3000 m** — L. Rootsi 9.28,4; **kaugus** — E. Akkel 5.48; **kuul** Ü. Püss 15.40; **ketas** — E. Pere 45.86.

50 pluss

100 m — V. Viherpuu 13,0; **1000 m** — A. Pükkonen 3.00,6; **3000 m** — A. Pükkonen 10.28,0; **kaugus** — H. Kuusnõmm 5.37; **kuul** (6 kg) — E. Viidemann 12.50; **ketas** (1,5 kg) — Ü. Reinik 40.64.

55 pluss:

60 m — H. Tuulemäe 8,0; **1000 m** — J. Tasane 3.07,6; **3000 m** — J. Tasane 10.51,6; **kuul** (5 kg) — T. Kaimur 13.16; **ketas** (1.5 kg) A. Palu 41.26.

60 pluss:

60 m — V. Remmel 8,9; **1000 m** — V. Lillak 3.22,8; **3000 m** — V. Lillak 11.56,4, **kuul** (4 kg) — A. Randma 14.68. **ketas** (1 kg) — E. Jürs 43.66.

65 pluss:

60 m — H. Heinvee 9,1; 1000 m — I. Reidla 4.05,0; **3000 m** — A. Siht 14.40,2; **kuul** (4 kg) — T. Õunap 13.25, **ketas** — T. Õunap 37.82.

erk

Spordiuudiseid kodumaalt

Aastalõpule lähenedes võib vaadata tagasi mõningaile spordisündmusile möödunud suvel, mis annavad pildi kodumaal toimuvast tegevusest eesti kergejõustiku 75. juubeliaastal. Möödunud suvel peetud üliõpilasmängudel Kiievis kogusid Tartu ülikooli kergejõustiklased 140 punkti Moskva ülikooli 81-e vastu. Samasugusel võistlusel Käärikul võitsid Tartu üliõpilased Moskvat 182:126.

☆

Juulis korraldati Tallinna Spordikomitee poolt olümpiajooks südalinnast Pirita olümpiakeskusse. 7,2 km pikkuse distantsi jooksis Rein Valdmaa ajaga 19.39,6. Ainult 35 meest suutsid olla kiiremad parimast naisjooksjast, Ille Kukk kattis selle 23.11,0-ga. Jooksjaid oli mõni üle tuhande.

☆

Augusti lõpul saavutas Erika Salumäe jälle maailmarekordi ühe km jalgrattasõidus lendstardist ajaga 1.08,24. Erika Salumäe oli möödunud suvel eesti sportlasist edukaim oma rekordiliste esinemistega.

erk

RISTSÕNA NR. 1222

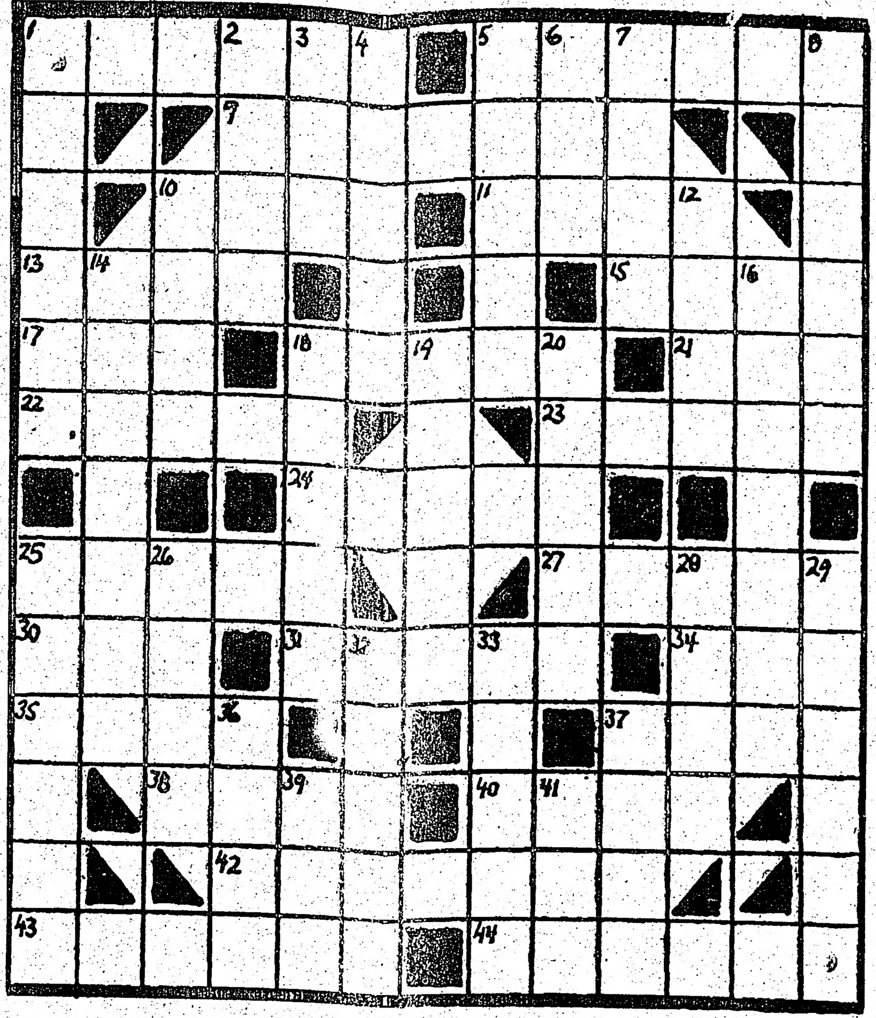

Põikread: 1. Mitmeosaline helitöö ühele või mitmele instrumendile, 5. Kunstniku tööriist, 9. India rahvussport, 10. Suur ehitis, 11. A. Bergi ooper, 13. Võttis naise, 15. Lõbu, rõõm, 17. Naisenimi, 18. Teatud kujuga ringjoon, 21. Mehenime lühend, 22. Ainult üks, 23. Tungivalt paluma, 24. Vorm sõnast käskima, 25. Saar Vahemeres, 27. Sugupool, 30. Sõber — prantsuse keeles, 31. Saksa kirjanik, 34. Mitme 19. saj. eesti-balti kunstniku nimi, 35. Ninale ebameeldiv, 37. Veiderdaja, 38. Endine Tartu ülikooli rektor, 40. Triip, 42. Eesti karskus- ja hõimuliikumise tegelane, eesnime esitäht ja nimi, 43. Parandus, korrastus, 44. Tagasi tulema.

Püstread: 1. Tööstuslinn Ontarios, 2. Vana Testamendi prohvet, 3. Haljasala, 4. Tulus, kasulik, 5. Vana tants, 6. Jõuallikas, 7. Eesti kindral ja kaitseminister, 8. Produtseerima, 10. Nöör, 12. Kohanimi Pärnumaal, 14. Aitama, 16. Õppeasutus, 18. Populaarse eesti kirjaniku eesnimi, 19. Ajaühik, 20. Omaaegne Eesti sõjalaev, 25. Austria helilooja ja dirigent, 26. Sort, 28. Himur, 29. Maailmajagu, võõrapärases kirjaviisis, 32. Nurisünnitus, 33. Inglise riigimees, välisminister 1945—51, 36. Soome maakond, 37. Kehaosa loomal, 39. Kana — inglise keeles, 41. Filmitäht Rina eesnimi.

RISTSÕNA NR. 1221 LAHENDUS

Põikread: 1. Kalm, 5. Rase, 9. Naa, 12. Ahoi, 13. Omar, 14. Üdi, 15. Hool, 16. Daam, 17. Ren, 18. Asend, 19. Kire, 20. Pat, 23. Aed, 24. Mu, 25. Ülik, 27. Sarajevo, 32. Hageri, 34. Alused, 35. Alustass, 37. Rina, 38. Ei, 39. Aps, 41. Kes, 42. Vest, 45. Udune, 47. Õli, 48. Fiat, 49. Doos, 53. Ivi, 54. Emmi, 55. Esna, 56. Man, 57. Saan, 58. Linn.

Püstread: 1. Kah, 2. Aho, 3. Loo, 4. Mila, 5. Rodeesia, 6. Amanda, 7. Saad, 8. Erm, 9. Nüri, 10. Ader, 11. Aine, 19. Kujur, 20. Püha, 21. Alal, 22. Tigu, 24. Mal, 26. Keset, 28. Rasputin, 29. Esik, 30. Vene, 31. Odas, 36. Sadama, 42. Võim, 43. Elva, 44. Siin, 45. Uima, 46. Edel, 48. Fes, 50. Osi, 51. Onn, 52. San.

Valige jõulukingiks EESTI RAAMATUID!

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	.50
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	.50
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	.50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	.50
TRIPS, TRAPS, TRULL	$4.—	.50
SINISED ÕUNAD	$3.—	.50
KEVADE I	$6.—	1.—

MAARJAMAA kirjastusel ilmunud raamatud müügil Vaba Eestlase talituses

Jüri Uluots „Eestlaste lepingud võõrastega XIII sajandil"	$4.—
Uku Masing „Udu Toonela jõelt"	8.—
Uku Masing „Piiridele Pyydes"	6.—
„poety estoni" — eesti luule antoloogia itaalia keeles	6.—
Kalju Lepik — Death has a Child's Eyes	6.—
Salasoo ja Salo — Välis-Eesti perioodika	6.—
Anführung zu der Etnischen Sprach (Esimene katse eesti keele grammatika ja sõnaraamatu koostamiseks H. Stahli sulest aastal 1637)	6.—
Reedik Willem Wilmanni „Valmid"	6.—
Blaise Pascal — Mõtted	4.—
Antonio Possevino — Kiri Mantova hertsogiemale	6.—
Arno Vihalemm — Kunstnik eesti kirjanduses	4.—
Aarand Roos — Juutide kuningas Tallinnas	6.—
Ilona Laaman — Üks üsna kerge haigus (luuletused)	6.—
Kaugver — 40 küünalt	6.—
R. Tagore — Puuviljapõim	6.—
A. Roos — Jumalaga, Kars ja Erzurum	6.—

PLUSS SAATEKULU 50 c IGALT RAAMATULT

IN MEMORIAM MIHKEL LÜDIG

Valik Mihkel Lüdigu loomingust

Ettekantud 100-aastase sünni mälestamise kontserdil 9. novembril 1980 Torontos

I küljel: AVAMÄNG — FANTAASIA, LINDA LAUL, IGATSUS, BALLAAD.

II küljel: JAANIÖÖ — sümfooniline poeem, PÕLISMETSA JÄRV, KITS ja HUNT, LAPSEPÕLVES, LAEVNIK, ÜKS PISAR VEEREB, KOIT.

Kaastegevad sümfooniaorkester, noortekoor „Lootus", T. E. Meeskoor, T. E. Segakoor, solistid Õnne Laikve, Irene Loosberg ja tšellist Winona Zelenka. Juhataja P. P. Lüdig.

HIND $13.50 pluss saatekulu $1.—

Saadaval „VABA EESTLASE" talituses ja Eesti Abistamiskomitee äris, 958 Broadview Ave., Toronto

VÄIKESED PILDID NOORUSMAALT

MAGDA PIHLA

6.

Ema oli koerale väga uhke. Ühtki sõitu ei teinud ta enam ilma Amita. See ei jooksnud aga kunagi saani kannul, nagu koerad harilikult teevad. Ami lamas reel või saanis ema jalgade ees ja nautis sõitu. Kui ema poes oste tegi või vallamajas asju ajas, istus Ami kikkis kõrvu saanis ega lasknud kedagi ligi. Ami oli emale truu nagu koer kunagi. Koduväravast sisse sõitnud, võttis ta emalt piitsa, kargas saanist maha ja kõndis, piits hammaste vahel, uhkelt tuppa. Ka väiksemaid pakikesi kandis Ami ema käsul õuest sisse. Ukse avas ta nagu iseenesestmõistetavalt oma esikäpaga lingile vajutades.

Ema arvas, et Ami on kõige parem õue- ja majavaht.

Emal oli õigus. Ami ei haukunud peaaegu üldse, aga meie väravast ei saanud keegi sisse, kui Ami oli õues. Ta ei hammustanud kedagi, tal oli hoopis teine viis oma vahiametit pidades: ta tõusis tagumistele käppadele ja pani esimesed siseneda tahtjale õlgadele. Siis urises sellele näkku — otse silm silma vastu. Me ei saanud teada, mis edasi oleks sündinud, sest sellest oli igaühele küllalt, et Amile alla anda.

Meie Elliga ei jõudnud ära kahetseda, et meil juba ammu niisugust koera ei olnud. Miira oleks meil alles olnud, arvasime meie, ja meie pikad valvamised sügistalve pimedatel öödel oleksid ära jäänud. Olime peaaegu kindlad, et Ami oleks sakslasedki meie õuest eemal hoidnud. Ema seda ei uskunud, ütles, et sakslased oleksid Ami maha lasknud.

„Sind nad ju ei lasknud," kippusin mina oma arvamust kaitsma. Aga ema jäi oma juurde kindlaks: „Mind ei lasknud, aga koera oleksid tingimata maha põmmutanud."

„Pallit ju ka ei lasknud," püüdsin ma veel vaielda.

„Pallit tühja nüüd keegi hakkaks laskma," ütles ema.

Muidugi oli mullegi selge, et Pallit ei saanud kuidagi Amiga kõrvutada ega mingil viisil võrrelda. Meie endine kilava häälega majavalvur oli kaotanud kogu oma tähtsuse ja meie kõikide poolehoiu.

Päris üksi ja sõbrata ei jäänud aga Palli ometi mitte.

Ema oli sel aastal tööabilise palkamisega kiirustanud. Enne teede lagunemist oli meest vaja, kes viimased heinad metsast koju tooks, seletas ta. Me jätsime küsimata, miks Ülesoo Mihkel meile enam heinavettu ei tule, sest meiegi tundsime suurt kergendust, kui mehe majasse saime.

Juhan oli kinnine enesesse tõmbunud mees, kes ei rääkinud ühtki ülearust sõna ega kinkinud kellelegi ühtki ülearust pilku. Perekonnata inimesena võõrastas ta isegi meid, lapsi. Ainus olend, kellele ta kohe alguses söandas oma tähelepanu ja poolehoidu näidata, oli meie väike must koer Palli.

Palli oli noor, vaevalt kutsikaeast välja kasvanud koer. — Kaks terast silma karusnahkses pallis ja väledasti liputav saba — see oli meie Palli. Juhan oli jõudnud temasse juba tugevasti kiinduda, kui Ami toodi. Ja Juhani sõprus oli murdmatu.

Et loomad omavahelist poolehoidu, vastumeelsust ja koguni vihkamist tunnevad ja üles näitavad, seda ma olen näinud. Kas nad üksteise suhtes kadedust tunda mõistavad, seda ma ei tea. Kui Palli oma soosingu kaotamise pärast kadedust tunda ei mõistnud, siis Juhan Palli eestkostjana mõistis seda hästi. Kui ta esialgu Ami suhtes näitas ükskõiksust, mis varsti sallimatuseks muutus, siis pikapeale hakkas ta koera vihkama ja oma viha ka ülesnäitama.

Ami ei läinud Juhani juurde sõprust otsima, mõnikord juhtus ta ometi oma vaenlase jalahoobi kaugusesse. Ma imestan tänagi veel, et ta neid hoope ja hoobikesi sallis. Kordagi ei tõusnud ta Juhanit silm silma vastu tunnistama, nagu tavatses teha võõrastega, kellest arvas, et need tulevad loata me väravast sisse.

Suvel juhtus kaks lugu, milledest ühega Ami võitis oma perenaise igavese tänu ja poolehoiu, ja teisega tegi Juhanist oma leppimatu vaenlase.

Meie väike Maiu oli kasvanud sedavõrd omile jalule, et ta samme ega ettevõtmisi enam ei valvatud. Täielikus vabaduses rändas tüdruk õuemurul, rohtaias põõsaste vahel ja õunapuude all, mõnikord juurvilja-aias peenarde vahel. Maanteele ta ei pääsenud, õuevärav hoiti ema kindlal käsul kinni.

Ühel päeval, kui ema Maiut siit ja sealt ja kolmandast kohast otsinud oli, sattus ta tunnistajaks järgmisele vaatemängule: Maiu istus taga-aias kõrges rohus ja vaatas rõõmsa näoga pealt, kuidas Ami pildus suurt nõelussi hammaste vahel edasi-tagasi, edasi-tagasi, kiirusega, mis meie aeglase koera juures oli üsna ootamatu ja haruldane. Ema haaras Maiu sülle ja Ami laskis ussi lõugade vahelt maha. See oli surnud.

Kui asjaosalised kolmekesi tuppa tulid ja ema seda lugu jutustas, olime kindlad, et Ami jutust aru sai. Ta istus sirgelt ja kikkis kõrvul ning haugatas kergelt kord ühele, kord teisele juuresolijale otse silma vaadates. Ilmtingimata mõtles ta äsja juhtunud loost ja ussist, kelle ta õigel ajal tapnud: See meie Ami oli tõesti üks väga tark koer! Mul oli tol korral nii kahju, et koerad rääkida ei saa.

Teine lugu juhtus ühel pühapäevahommikul, kui pere oli söömise lõpetanud, aga keegi polnud laua äärest tõusnud. Ema andis koertele söögikausi põrandale ja me kõik jäime vaatama, et mis nüüd juhtub, sest kausse oli seekord kahe asemel ainult üks.

Kauss oli suur, mõlemad koerad mahtusid sellest sööma. Ami lakkus oma suure kahvaturoosa keelega aeglaselt ja majesteetliku rahuga, nagu ei märkakski ta, et üks imepisike ja imeroosa keel limpsib kausi teises servas niisuguse ägeda ahnusega, nagu oleks see ta elu esimene ja viimane söömaaeg.

Vististi oleks Amil kannatust edasigi jatkunud, aga Palli kannatus sai otsa. Juba ta kilaski paar haugatust, ei võinud aga kaua aega viita, toit kausis kahanes.

Ami ei teinud haugatusi kuulmagi, ei kiirendanud ega vähendanud ka tempot. Palli kannatus katkes uuesti: haugatused sagenesid, keel töötas kui väike masin, aegajalt sibasid jalad kausi ääre all, väike keha vänderdas. Kiire abiotsiv pilk lendas ema poole, teine Juhani suunas, neilegi pidi ju selge olema, et siin sündis ärritav ülekohus.

Palli limpsis edasi, limpsis elu eest: see oli hea värske lihaga keedetud supp, parajasti leige, lõhnav kui hõrgutiste hõrgutis.

Supp hakkas lõppema, koerad olid ikka veel ninapidi kausis. Palli naksas teist kergelt ninast.

Ami jäi rahulikuks. Üheks lühikeseks hetkeks kadus väike must pea Ami suurte lõugade vahele, siis jooksis Palli niutsudes nurka. Ami tühjendas rahulikult kausi.

Palli silm oli Ami lõugade vahel natuke viga saanud, paranes aga hiljem ilusasti ära. Ühest kausist süüa koertele enam ei pakutud. Lugu sai Amile siiski saatuslikuks.

Inimestel on üks tarkussõna, et tuhat sõpra on vähe, üks vaenlane liiga palju.

Järgneb

„Kalurineiu" tegelasi äsjasel kokkutulekul. Pildil esireas dr. R. Toi, A. Käärid akordioniga, Lydia Vohu, Liina Purje-Lepik ja Ilmar Lepik, viimased kaks võtsid operetist idee ja täitsid selle abiellumisega.
Foto: Tommy Tomson

„Kalurineiu" kordusetendus kaalumisel

Kas meie ühiskonnas leiduks 600 teatrisõpra? — „Kalurineiu" armuintriig sundis järeletegemisele

Sellest on juba mitu kuud, kui ühel varakevadisel päeval kogunes Eesti Majja rühm inimesi, et hakata „Kalurineiut" tegema. Mõned tundsid üksteist, ent oli ka küllalt võõrastamist ja takseerimist: kes see küll on ja mida ta oskab? Oli kogemustega lavategelasi ja veel enam neid, keda rambivalgus polnud pimestanud — läbilõikes võis märgata kolme sugupõlve esindajaid.

Kuuskümmend neli harjutust ja kolm etendust hiljem seisis see inimeste kogu eesriide langedes laval tihedasti kokkukasvanud perena. Oli raske lahkuda ja nagu meelega viivitati grimmi mahavõtmise ja ümberriietumisega — ei tahetud ennast millestki ilusast lahti öelda. Lahkuda tuli siiski, kõrvus Lydia Viksteni viimased sõnad: sügisel teen teile peo!

KALURINEIU SUNDIS JÄRELETEGEMISELE

See pidu leidiski äsja aset, leebe sügisilma ja suviselt rõõmsa tujuga. Peosaali sisenedes tunnetasid, et vahepealsed kuud olid selle pere veelgi kompaktsemaks muutnud — jälleleitud tütreid ja poegi, õdesid ja vendi oli tuba täis. Huulile kerkinud sõnu ei jõudnud nagu piisava kiirusega teise kõrva paisata ja kaelustamine oli väga populaarne tervitusviis — „Kalurineiu" pere oli ennast jälle leidnud!

Kui oldi üksteist küllalt kaelustanud ja mõne kangema joogiga vere ringvoolu edendatud, algas ametlik osa nagu ikka taolistel kokkutulekutel. Seekord seda päris oodati, sest polnud ju lavastajal varem olnud võimalust tegelaskonnale oma muljeid põhjalikumalt avaldada ja ainsaks edu mõõdupuuks oli senini olnud publiku aplausi müha saalis. Tuli välja, et asi oli korda läinud — peategelased, dekoraator ja liikumisjuht said teenitult kiita ja teistelegi jätkus Lydia Viksteni palju südantsoojendavaid sõnu. Ümmarguselt oli „Kalurineiu" üldmõju ESTO-84'le kokku võetav ühe Rootsist tulnud külalise sõnadega: „Kalurineiu" pärast üksinda tasus juba Torontosse tulla! Mida sa hing, ikka enam tahad! Selgus ka üks teine huvitav seik. Kaks noort inimest olid nii haaratud opereti raamistikus asetleidva Ingli ja Aasa armastuse arenemisest, et nad kukkusid seda matkima. Kui aga opereti lõppedes Aas alles alustab võitlust Ingli südame pärast, siis meie noored armastajad sõitsid lõppjaama välja. Kalurineiu produtseeris uue eesti abielu: Liina Purje ütles Ilmar Lepikule jah ja kõik märgid näitasid, et nad elavad nagu turteltuvikesed. Loo moraaliks võiks olla: iga eesti noor eesti teatrisse, see kindlustab Eesti tuleviku.

MUUSIKAJUHI SUUR TÖÖ

Muusikajuht Roman Toile jagati mõlema lavastaja poolt rohkesti kiitust. See oli ka põhjendatud, sest kui hakkaks Roman Toi töökoormust üksikasjalikult kirjeldama, siis kujuneks sellest mitut ajalehenumbrit läbiv joonealune. Esitati ju „Kalurineius" üle kahekümne muusikalise pala, mis juba ajaliselt esindavad suurt osa operetist. Lisaks solistide ja ansamblite ettekannete viilimisele, tulid ka koori poolt esitatavad laulud seada, välja kirjutada, paljundada ja esinemiskõpseks muuta, rääkimata orkestreerimisest. Leiti, et maestro poolt moodustatud orkester oli üllatavalt hea kõlaga ja paindlik. Peolised tundsid ka puudust väsimatust repetiitorist Liina Teosest, keda elutee oli vahepeal viinud Ameerika Ühendriikidesse.

Ja siis jõudis kätte Roman Toi kord oma sõnad öelda. Maestro esitas enesele küsimuse: kumb on toredam, ühe muusikalise lavastuse ettevalmistamine või lõpptoode? Ta leidis, et ettevalmistav osa on palju põnevam. Sa näed akuutselt millegi arenemist-kujunemist. Lähened inimestele ja nemad sulle, lähendad muusikat tegelastele ja tegelasi muusikale. Kirjutatud partituurid muutuvad elavaks, töötad ja higistad kuni lõpuks on lapsuke valmis — seekord säärane, mis näis publikule olevat meelepärane. Eriti rõhutas Roman Toi suurepärast ja rahulikku koostööd opereti valmisprotsessis kui ka esitamisel. Taoline leplik õhkkond olevat kanadalasest kontsert-meistri päris tummaks üllatanud. Üldiselt jäi mulje, et Kalurineiu muusikaline päälik jäi oma alluvatega rahule.

„KALURINEIU" KORDUSETENDUSELE?

Ametliku osa viimase punktina tõstatas Lydia Viksten võimaliku „Kalurineiu" kordusetenduse. Kogu tegelaskond oli nõus kaasa lööma, ent lavastaja arvates ja arvestuste kohaselt oleks vajalik minimaalselt kuuesajalist kuulajas-vaatajaskonda. Kas suudab Toronto ja selle ümbruskond seda välja panna? Küsimust vaagiti mitmest küljest ja leiti, et oleks vajalik mingil moel määritella publiku suhtumist kordusetendusse, tegelaskond oli igatahes valmis operetti uuesti lavale tooma.

Järgneva õhtusöögi jooksul esitasid Valve Tali ja Olaf Kopvillem paar humoorikat laulu, Raoul Edari vaatles „Kalurineiu" lavaletoomist humoristlikust vaatevinklist ja lõpuks vaadeldi telefilmi — avamängust kuni lõpptseenini. See oli põnev, vaatamata mõningatele tehnilistele puudustele, eriti heli osas. Pärastises omavahelises jutlemises kerkis kõige teravamana esile üldarvamine, et see lavastus „Kalurineiust" oli läbinisti eestilik, tänu lavastajale, muusikajuhile ja osade kujundajatele. Oleks olnud võõras süstida sellesse austria-ungari opereti vahtu. Isegi ballistseenid olid eestilikud, kuna neis peegeldusid tolleaegsed ühiskondlikud suhted, tavad ja intriigid.

Polnud midagi parata, kurku tekkis annus ängistust, kui telefilmi lõppedes kõlas vägev lõpukoor: me saar nii armas väikene . . . sa meie koduks ikka jääd!

K.

ADVOKAADID

ADO PARK, Q.C.
HETHERINGTON, FALLIS & PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Öötel: 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road, Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 789-7579
kodus 762-2367

HARRY LANDRA, Q.C.
VANDE-ADVOKAAT & NOTAR
Võtan ikka vastu oma eesti kliente.
Palun helistada
(519) 794-3096

Bernhard Mäelo 90

Tuntud eesti seltskonna- ja karskustegelane Bernhard Mäelo sai 12. detsembril 90-aastaseks. Vaatamata kõrgele eale võtab ta elavalt osa Stokholmi eestlaste organiseeritud elust.

B. Mäelo sündis 1894. a. Sangastes. Teismelisena viidi Tartusse kingsepa õpipoisiks, kuid lahkus peatselt ja oli mitmes vallamajas vallakirjutaja abiks. Olles Pühajärve valla teenistuja algas ka tema seltskondlik tegevus ja ta võttis omaks karsklase põhimõtted. Hiljem oli ta vallakirjutajaks mitmes vallas. Maailmavaatelt oli sotsialist ja kuulus Tartu osakonda juhatusliikmena. 1919—20 oli ta Tartu maavalitsuse administratsiooniosakonna asjaajaja ja Tartu maavolikogu liige.

Töö kõrval õppis gümnaasiumis ja pärast Tartu Ülikooli majandusteaduskonna lõpetamist oli Mäelo 1927—1944 Tartu Linnapanga direktor.

Ametiühingulisel alal oli ta Tartu Linnateenijate Ühingu esimees, Eesti Omavalitsuste Teenijate Liidu asutaja, esimees ja sekretär kuni liidu sulgemiseni.

Enneköike on ta tuntud karskustegelasena, kes oli aastaid Eesti Karskusliidu juhatusliige, laekur ja viimaseid abiesimehi. Selles tegevuses ta tutvus ka Helmi Pettiga ja tutvusest kujunes 55 aastat kestnud harmooniline ja õnnelik abielu.

Rootsi jõudsid nad Saksamaa kaudu ja jätkasid seal koos aktiivset seltskondlikku ning rahvuspoliitilist tegevust, kus esimeseks ürituseks oli Eesti Karskuskomitee organiseerimine.

Ta on veel praegugi umbes paarikümne eesti organisatsiooni liige, kuuludes akadeemiliselt üliõpilasselts „Ühendusse". Ta teisi sallivat suhtumine on olnud eelduseks sõbralikuks koostööks iga grupi inimestega.

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAR
C. A.
Chartered Accountant
181 University Ave., Ste. 1802
Toronto, Ont. M5H 3M7
Tel. 864-0099

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS
H. LATER & CO. Ltd.
INSURANCE BROKERS
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 ja 653-7816

KUI JOOD, ÄRA SÕIDA.

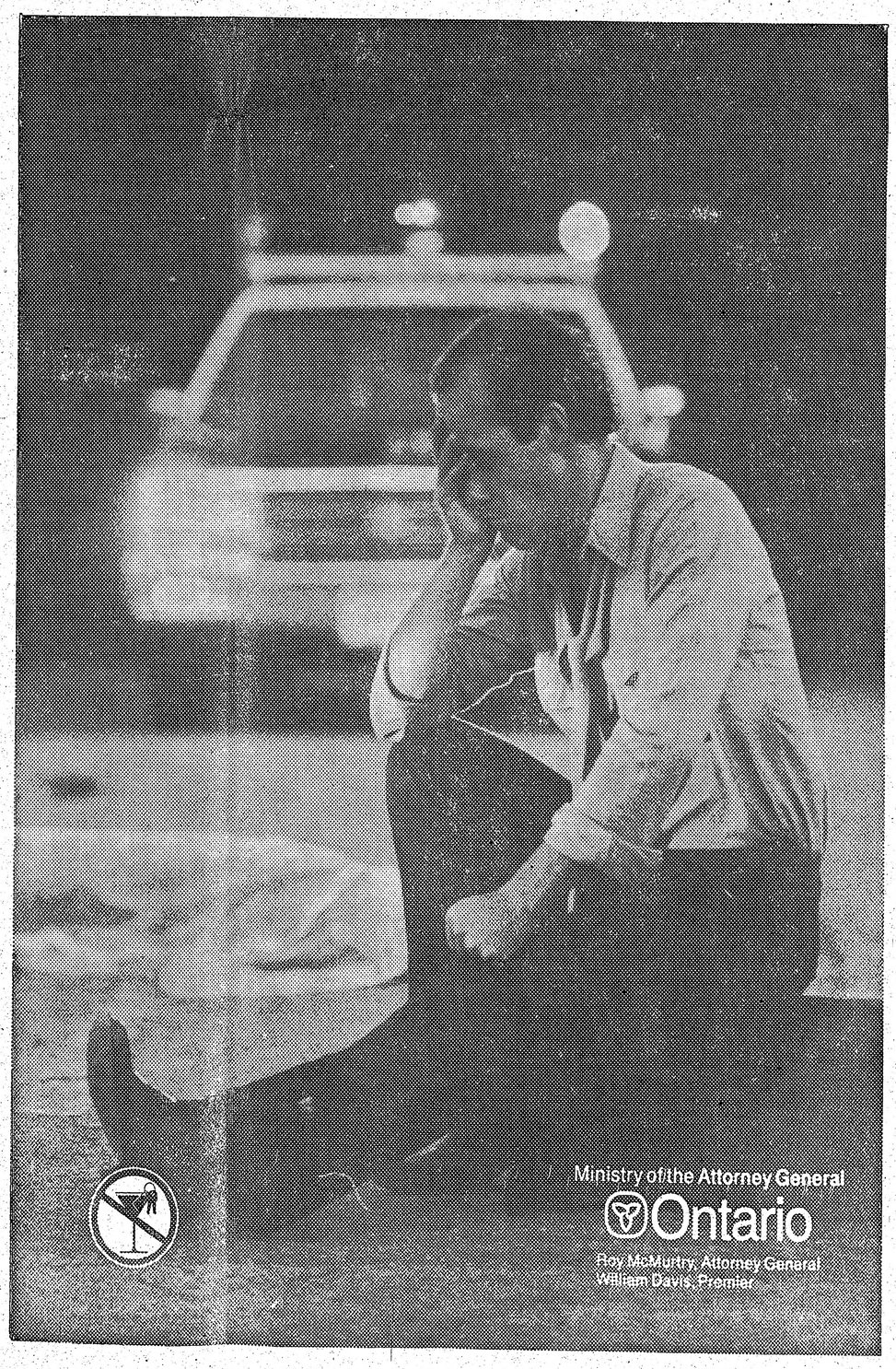

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 13. detsembril 1984 — Thursday, December 13, 1984

Rahel Olbrei-Kompus surnud

Rahel Olbrei-Kompus suri kolmapäeva, 12. detsembri hommikul Wellesley haiglas pika haiguse järele.

Lembitu poiste kuused Peetri kirikus

Lembitu Skautmalev on saanud Peetri koguduselt tasuta kiriku ruume kasutada, mille eest tänutäheks on nende poolt aastaid kirikule toodud jõulupuid ja kirikus on säranud küünlavalguses Lembitu poiste kuused. Seekord jätkasid maleva juhid ja Lembitu lelled aastatepikkust tava.

Estonia koor esinemas Ontario Art Gallery's jõululauludega. Klaveril saatmas Margit Viia, juhatab dr. Roman Toi.

ARSTID

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler. Spetsialiseerunud contact lenside alal.
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav Ühe pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

Nõukogude sportlasi karistati Kanadas

S. Jerome — Kaks N. Liidu tõstesportlast, kes olid teel internatsionaalsele võistlusele Torontos, said Kanada kohtu poolt karistada, kuna nende kohvreist leiti steroide, mida kasutatakse eriti tõstjate poolt kunstlikult tugevuse suurendamiseks, aga mille kasutamine on keelatud internatsionaalseil võistlusil; pealegi olevat mõnele selle kasutajale kõrvalmõjusid. Seda valmistatakse Euroopas pillina, kuid neid ei tohi ilma loata Kanadasse tuua. 26. aastasele A. Pissarenkile määrati $300 või 15 päeva vangistust, 23-aastasele A. Koulovicile $500 või kuu aega vanglapõlve. Need kaks olid viiemehelisest nõukogude tõstjate grupist, kes tulid Torontos 10. detsembril peetud võistlusele. Nendelt konfiskeeritud droog on $10.000 väärtusega mustal turul. Ottavas asuv N. Liidu saatkond ütles vahejuhtumi kohta, et nõukogude sportlased olid drooge kasutanud treeningu vajaduseks.

Kanada tõstesportlased, kes möödunud aastal Moskvas käisid maailmameistrivõistlusil, arreteeriti möödunud aasta oktoobris Mirabel lennuväljal, kui nad katsusid illegaalselt sama droogi Kanadasse sisse tuua.

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
SEINAST-SEINA JA LAHTISED
ERIK LOKBIK — 447-9834

„... et kodumaalgi võiks jõulutuled särada!"

Jõuluõhtu Vana-Andrese koguduses

Jõulupühade tähistamise üsna paljude ürituste sarjas üheks esimeseks oli möödunud pühapäeval Vana-Andrese kirikus toimunud 2. Kristuse tulemispüha jumalateenistus pühapäevakooli ja leerieelsete noorte osavõtul. Pärast jumalateenistust toimus kiriku seltskondlikes ruumes koguduse jõulupuu jõulusöömaaja, eeskava ja jõuluvana külaskäiguga.

Jumalateenistus algas Vana-Andrese koguduse noortepere kogunemisega altari ette, mille järele loeti jõulualnelisi pühakirjasõnu Johannese evangeeliumist ja hästiõpitult ühispalvena ka küllaltki pikk usutunnistus. Ühislauluna kuulsime nii väikseilt kui ka suuremailt üheskoos lauldуna hardumusliku „Jõuluöö" ja seejärele täitsid jumalateenistuse sõnalise osa peamiselt leerieelsed ise.

Alar Petersoo kõneles rõõmust ja valgusest ja sellest, miks pühitseme 2000 aastat tagasi sündinud Õnnistegija mälestuseks jõule — armastuspühi.

Tõnu Petersoo ja Kalju Kurm lugesid kumbki eraldi õnnistatud ja rahulikust jõuluöötundest ja mida see meile annab ning Ester Lääs ütles eestpalve kodumaa mälestamiseks, mille järele mängiti Eesti hümni viimane salm.

Kenneth Lääs luges palve, ühiselt lauldi veel „Miks nii hilja jõulukellad" ja soravalt öeldi üheskoos peast Meie Isa palve.

Koguduse õpetaja tänas noori jumalateenistuse ilusa läbiviimise eest ja palus kõigil teatavaks võtta, et 16. dets. kell 11 e.l. on kirikus kontsert-jumalateenistus, mil koguduse segakoor esitab Antonio Vivaldi „Gloria", kusjuures solistideks on sopranid Namara Norheim ja Virve Mathias ning alt Irene Loosberg. Orelil Lembit Avesson. Jõuluõhtune jumalateenistus on 24. dets. kell 3 p.l.

Lõpuks õnnistas pastor Udo Petersoo kogudust ja jumalateenistusele järgnes jõulupidu ülakorruse saalides, osavõtjaid täissaal.

Pärast palvust ja ühislaulu esines kavalises osas esimesena klaveriõpilane Ingrid Loorand,

mängides jõulumeloodiaid, mis algasid kellahelilise eelmänguga,

seejärele esitas Kathrin Hiir akordionisoolo.

Järgnes näidend „Jõuluõhtu Tagalaanes", kus jõuluvana ilmus metsaelukaid külastama ja igaühelt kingituse eest jõluesinemist nõudis. Oli keni laule, tõsiseid ja humoorikaid ilulugemisi ja tantsutuure. Kõige enam hädas näis olevat kaval rebane, kel polnud aega salmi õppida.

Näidendi osalised olid :jõuluvana — Kalju Kurm, orav — Heili Orav, karu — Taimi Petersoo, jänesed — Kristi ja Erik Laar, rebane — Toomas Orav, öökull — Aleks Kurm, põlluhiir — Ingrid Laar, väikesed loomad — Milvi-Katrin Tiislar, Andres ja Hillar Agur.

Juba vilunud akordionimängija Ricky Hiir oli varemaga võrreldes veelgi edenenud, esitas ühe soolopala ja teisena dueti jõululauludest kahel akordionil koos oma õe Kathriniga.

Klaveriscolodest kuulsime veel pühapäevakooli õpetaja Kristi Nepsi küpset esinemist ja õpilane Ingrid Laar mängis päevakohase pala.

Selgeltloetud deklamatsioonidega esinesid Taimi Petersoo — „Jõulud on ikka", Ingrid Laar „Kiri jõuluvanale" ja vennad Aleks ja Kalju Kurm „Jõuluöö".

Pärast tugevat õhtusööki jõuluvorstide, hapukapsaste, searibi ja kõigi muude lisanditega, saabus oodatud jõuluvana (Leo Puurits). Ta tervitas jõulukogudust ja soovis, et igaüks meist oleks appihüüdvaks hääleks mäailmale ja selgitaks seda ülekohut, mis on osaks saanud meie kodumaale ja rahvale. On hea, et sammume siin tõusuteed, ega ole alla vandunud, vaid püsime eestlasina edasi ja soovime oma rahvale, et kodumaalgi võiks jõulutuled särada, sest seda õigust oma maa peale, mis kuulub vaid meile, ei loovuta me kunagi.

Noorteperele avas jõuluvana kingitustekoti ning kastid pakkidega ja kordamööda kutsuti lapsed nimepidi jõuluvana ette kingisaamisel laulma või lugema,

sama tuli teha ka tänuväärt suurevaeva nägijail pühapäevakooli juhatajal Aino Pähnal ning õpetajail Kristi Nepsil ja Maret Kapil.

Jõuluvana lahkumisele järgnes veel rikkalik kohvilaud ja koguduse nõukogu esimehe Tõnu Orava tänusõnad, kuna koguduse liikmeid on jõulupeoks rakendunud rohkem kui ühekski teiseks üritüseks, sest korraldada tuli peale sooja söögi ka veel kohvilaud, pikk programm, jõuluvana kingikotid ja muud.

Nalja

Külapastor tõstab pärast jutlust mingi rohelise kimbu kantsli servale ja küsib:

„Mis see on?"

„Kimp nõgeseid," vastab keegi esireast.

„Õige! Nendest kootakse põrgus aluspesu."

Riin Rivanool

HABE

Muidugi te teate, et „habe on mehe au" ja see on üks vanasõna ja tark ütlemine, mida kindlasti juba aastasadasid tuntud on. Vahepeal sellest „auasjast" just palju lugu ei peetud, väljaarvatud jõuluvana juures, aga siis tulid ajad, kus igatsorti habemed jällegi moodi läksid.

Praegusel ajal on habe selles mõttes tarvilik, et kuna nii naisolevused kui ka mehed sageli kannavad pikki juukseid ja riietuvad ühtemoodi, unisex, arusaadavalt — siis on hea võimalus soo vahet teha vaid habemekasvu järgi. Naised, teatavasti, habet ei kasvata. ....

Mõnele mehele sobib habe oivaliselt, see peab siis olema tihe ja tume või nagu loetust kuuldud: „Ta tumeda habeme vahelt välkusid helevalged hambad ja tugevate huultega ahvatlev suu."

Mina oma pikka aega laulatatud mehe habet olen näinud vaid ühel lühikesel perioodil pärast abiellumist metsavendade ajastul ja see oli kole, see tähendab, et habe oli kole. Hele ja hõre ja kare. Pärast seda ei ole habemekasvatamisest juttu olnud.

Aga ma räägin teile parem ühest uuest habemest. Sügava saladuskatte all pean ma üles tunnistama, et mul on kaks suurt ja salajast armastust. Aga ärge te sellest kellelegi hingake, läheb muidu jutt linna peal lahti ja võib-olla juhtub kogemata kombel Aadamagi kõrvaulatusse. See ei ole mitte mingi äkiline tundepuhang, vaid on mul küljes olnud juba poolteist aastakümmet. Need salajased noorhärrad, keda nõnda kaua südames on kantud, on sirged ja sihvakad kui pilliroog, tugevad kui tammed, valgepäised nisujuukselised eesti mehed oma õitsevaimas eas, kelle vanusepiir just jõuab 15 aastani. Sünnipäev, saate aru, ja selline õigupoolest ümmargune ja juubelisünnipäev, kust jutt lõpuks habemeni jõuab.

Sünnipäevadeks õige kingituse leidmine on alati üks suur probleem. Mõnikord ei tea üldse, mida kinkida, vahest aga mõni soovike siiski avaldatakse või vähemalt antakse märku. Neiukestega on asi kergem, mõne kena asjakese enda ehtimiseks ikka leiab, aga teismeline poiss ei oska palju peale „kivi-kõva", muusikalindi või mingi kalli uudse aparaadi midagi soovida ja neid asju vanaemalt oodata ei maksa.

Kui Mati-mammu — nii on ühele kallikesele nimi külge jäänud juba ammust ajast — kord lõuaotsa näppis, selgus ootamatult, et seal otsas kasvab üks pikk karv.

„Kus kohas, silm ei seleta," tunnistas vanaema, kuni lõpuks vastu valget vaadates ja otse mikroskoobilise uurimise järele selgus:: HABE! Üks pikk karv habet oli väljas ja kui on üks, tuleb varsti rohkem ka. ....

„Mitmed sõbrad koolis juba ajavad habet ja vuntsi kohalt olen ise ka vana zhiletiga üle tõmmanud," kuulen selgituseks ja äkitselt ma märkan, kui jämedaks on läinud Mati-mammukese hääl, kõne tuleb kui tõrrepõhjast ega lähe äkitselt üles enam kõrgeks falsetiks ka. .....

On kätte jõudnud see ainuke aeg, kus ilma suure pahandusetа kodus teatada võib „Mind visati välja . . ." Muidu sellise lause hakatuski vjib emal-isal juba vererõhu üles ja nägu läheb ähvardavalt pilve, aga kui öeldu kõlab pehmendatult nii: . .

„Mind visati lastekoorist välja," lööb vanaema imestusest käed kokku ja kiidab: „No siis lähed varsti mees- või segakoori . . ." ja on teada, et asjad on vägagi korras.

Vanaisa Aadam saab poodi saadetud sünnipäevakingitust ostma, sest et naisterahvast inimene sihukest asja õigetmoodi valida ei suudaks ja vanaema õpetab:

„Elektri-habemeajamismasin ja vaata, et on hea, ilus, tugev, kallis, vastupidav, käejärgne ja tead — väike plärin või mürin võiks tal ka sees olla, et kõik kuuleksid, kui mees habet ajab, ega ole omal vaja vannitoast kõva häälega hüüda: „Ärge segage, vannituba on pikemaks ajaks kinni — ma ajan praegu habet!" või: „Vasta, et ma ei saa praegu telefoni võtta, ajan praegu habet." Ja vaata sa Aadam, järele, et habemeajamisaparaadil oleks pikaajaline garantii ja tagavaraosad ja . . ."

Kõik need õpetused pidanuks Aadam vanaisana kõrvataha koguma, aga avalikkusel ei ole mitte teada, kas ta meelde jättis ainustki. Koju jõudnult ta selgitab:

„Ostsin ühe asemel kaks, Mati ja Aadu on samavanad, sünnipäevade vahet on vaid kaks kuud ja kui on, siis olgu asi mõlemal, et sul seda habemekasvu mikroskoobilisel teel jälle otsidagi ei tuleks. Tõniga on veel aega."

Ja vanaema mõtleb: „Tark mees, see minu Aadam, arukas, saab hakkama!"

Siis laseb ta silme eest mööda oma kahe kalli-poisi elulood, kes nüüd meheks saama on hakanud ja habet kasvatada ja seda maha ajadagi võtavad.

„Järgmise aasta pühadeks on meil ehk omast käest võtta juba kaks habemikku jõuluvana, valehabet pole enam vajagi," muigab vanaema ja jääb siis äkitselt tõsiseks. Miks? Keegi ei tea.

ELEKTRIK
Sisseseaded, uuendused ja parandused elumajades või ettevõtetes.
Halling 762-9190
Litsents nr. E 1044

Suures valikus sobivaid jõulukinke
THE SCANDINAVIAN SHOPPE
235 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 469-3886
Omanikud eestlased

KATUSED, ÜMBEREHITUS ja PARANDUSED
ERATÖÖD ja ÄRID
ANDI, TEL. 469-0250

THE FINNISH PLACE
5463 Yonge St. Willowdale — Finchi lähedal
Telefon 222-7575
JÕULUD ON LÄHEDAL! Kui lähete tegema jõuluoste, siis külastage esimeseks meid.
Meil on kvaliteetsed kaubad. ★ MADE IN FINLAND ★
Klaaskaubad, ehted, küünlad, küünlajalad, laudlinad, servietid, heliplaadid, jõuludekoratsioonid, PLASTIKVAIBAD (runners) 5 erinevas värvis
IGASUGUSEID DELIKATESSE JA PAGARISAADUSI
Tellimised jõulusingile, -vorstile ja muule anda varakult
Avatud alates 3. dets. iga päev 9–9, laup. 9–5, jõululaup. 8–2.